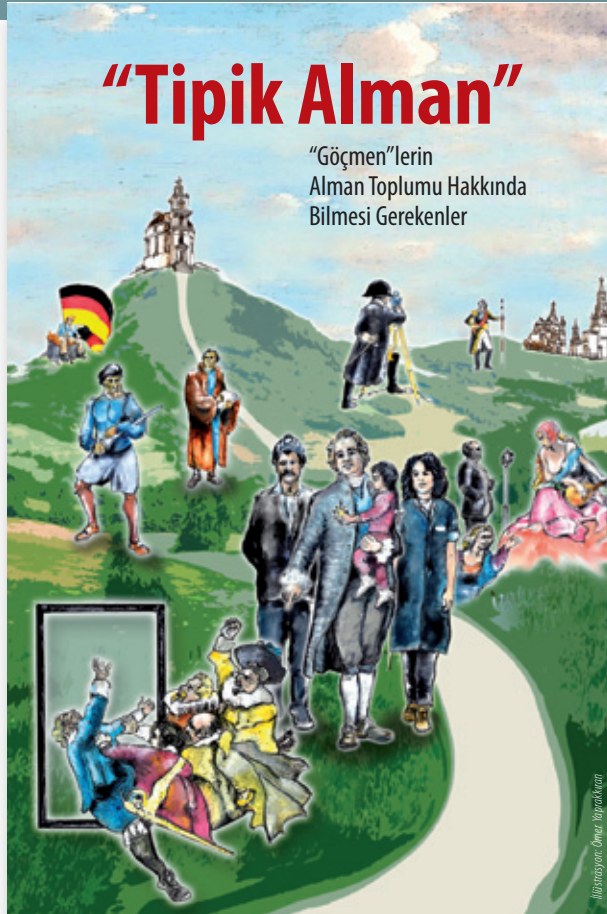

SEMPOZYUM 2015

“Tipik Alman”

“Göçmen”lerin Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler

13 Haziran 2015 - Saat: 11:00

Duisburg-Essen Üniversitesi / Essen Yerleşkesi
Glaspavillon - Universitätsstr. 12

Sempozyum kamuoyuna açıktır!

PoliTeknik

info@politeknik.de

PoliTeknik Gazetesi ve Çokyönlü Eğitim Derneği 13 Haziran'da “Tipik Alman” – “Göçmenlerin” Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler başlığı altında yeni bir sempozyum düzenliyor. Etkinlik Duisburg Essen Üniversitesi, Essen yerleşkesinde gerçekleşecektir. Sempozyum kamuoyuna açıktır!

“Tipik Alman” – “Göçmenlerin” Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler, gerek göçmenlerin gerekse de Almanların ve ilgi duyan tüm kesimlerin katılımıyla günümüz Alman toplumunu ve onun farklı görünümüyle mevcut kültürel yapılarını tarihsel oluşumları bağlamında ele alacaktır.

Toplam üç oturumdan oluşan bu sempozyum Almanya'nın kültürel özgünlüklerini, bu özgünlüklerin Fransa, Türkiye, İngiltere ve ABD ile karşılaştırmasını, pratik uygulamaları ve kültür-sanat çalışmalarını için geliştirilecek olası tasarımları irdeleme olanağı sunacaktır. Benzer etkinliklerin diğer ülkelerde de yapılabilmesi için 13 Haziran sempozyumu önemli bir deneyim oluşturacaktır.

AYRINTILI BİLGİ 7-10. SAYFALARDA

Din ve Devlet

FRANSA'DA LAİKLİK - HUKUKSAL, TARİHSEL VE TOPLUMSAL YÖNLERİ

Prof. Dr. Stéphanie Hennette Vauchez
(Paris Üniversitesi)

Laiklik (Laïcité), Fransız hukuku ve siyasi düzeninin kurucu bir değeridir. Anayasanın 1. Maddesi bunu şöyle ifade eder: “Fransa bölünemez, seküler [Fransızca laïque (laik)], demokratik ve sosyal bir Cumhuriyet'tir. Yasa önünde, bütün yurttaşların köken, ırk ve din ayrımı olmaksızın eşit olduğu temin edilir.

SAYFA 4

LAİKLİK İLKESİ TÜRKİYE'DE HÂLÂ GEÇERLİ Mİ?

Prof. Dr. A. Ülkü Azrak

Bu yazının başlığını bir çok kimsenin kışkırtıcı bulacağını, hatta yadırgayacağını biliyorum. Fakat yazı okundukça bugün Türkiye'de laiklik ilkesinin ne ölçüde ciddiye alındığı konusunda doğan kuşkunun haklı nedenlere dayandığının anlaşılacağına zannediyorum.

SAYFA 5

ALMANYA'DA SEKÜLERLEŞME

Prof. Dr. Wolf D. Bukow
(Siegen Üniversitesi)

Devlet okullarda verilen din derslerinden teoloji fakülteleri çerçevesinde yapılan bilimsel öğretime, kilise vergisinin toplanması gibi dolaylı sübvansiyonlardan seçili kilise memurlarının maaşlarına kadar kiliselere çok çeşitli biçimlerde ayrıcalık tanımaktadır.

SAYFA 6

Prof. Dr. Ursula Neumann | Hamburg Üniversitesi
Bilge Yörenç | Almanya Türk Toplumu Başkan Yardımcısı

Öğretmen Eğitiminde Türkçe Dersinden Vazgeçilemez!

2014/15 Kışyariyılı'ndan itibaren Hamburg Üniversitesi'nde öğretmen eğitimi kapsamında Türkçe öğretmenliği bölümünde okumak artık olanaksız. Böylece söz konusu bölümün kapatılması için ilk adım atılmış oldu. Ancak bölümü canlandırmak için hala bir umut var.

Öğretmen eğitimi kapsamında Türkçe bölümünün ayakta tutulması özellikle Hamburg için önemli bir rol oynuyor, çünkü Türkçe Hansa kenti Hamburg'da Almancadan sonra konuşulan en yaygın ikinci dil konumunda. Tüm Hamburglu öğrencilerin yaklaşık %10'u Almancanın yanı sıra Türkçeyi kökendili olarak kullanıyor.

Buna ek olarak Türkçe öğretmenliği bölümünün kapatılmaması, kentin izlediği ve çokdilliliğin bir hedef olarak belirlendiği entegrasyon tasarısına uygundur. Okul ve Meslek Eğitimi Dairesi de Hamburg'da örgün eğitim bünyesinde bulunan okullarda kökendili derslerinin desteklenmek ve göç kökenli öğretmen oranının okul görevleri için artırılmak zorunda olduğunu vurguluyor. Özellikle okul ve aile arasında gereken işbirliği bu öğretmenler tarafından destekleniyor. Türkçe konuşan iyi eğitilmiş öğretmen kadroları temel bir öneme sahip, çünkü bunlar dil ve kültür arabulucuları olarak Hamburg okullarında görev yapıyor. Öte yandan Türkçe öğretmenlik bölümü Hamburg Üniversitesi'nin uluslararasılaşmasına katkı sağlıyor. Almanya'da öğretmen eğitimi kapsamında Türkçe bölümleri

yalnızca Hamburg ve Duisburg-Essen Üniversitesi'nde var. Ne Berlin ne de Güney Almanya okulda Türkçe dersleri için öğretmen eğitmiyor. Hamburg Üniversitesi bu bölümden vazgeçmesi durumunda kendisini sıradışı kılan bir özelliği yitirir; tüm Kuzey Almanya bölgesi de öğretmen gereksinimini karşılayamaz hale gelir.

Ancak üniversite bugünkünden farklı olarak Türkçe öğretmenlik bölümünü gelecek için kalıcı kılmak istiyorsa, o zaman personel kadrosunu iyileştirmeli.

GEW Hamburg ile yapılan bir görüşmede üniversite finansal kaynakların hazır bulundurulması koşuluyla Türkçe öğretmenliği bölümünü ayakta tutmak istediği sinyali verdi ve örneğin bir vakıf profesörlüğü oluşturulmasına

açık olduğunu gösterdi. Dolayısıyla şimdi özel bir finansman aranıyor, örneğin bir vakıf tarafından. Bölümün devamı için diğer bir olasılık ise Kuzey Almanya yüksekokullarının öğretmen eğitimi için ortak çalışma yürütmeyi kabul etmesi olabilir.

Türkçe öğretmenlik bölümünün tüm okul türlerine öğretmen yetiştirmek üzere mevcut konumunu sürdürmesi Hamburg Senatosu'nun, okul dairelerinin ve üniversitenin iradesine bağlıdır. Dış finansal destek de olumlu bir katkı sunabilir.

İÇİNDEKİLER

1. SAYFA

- Tipik Alman
Göçmenlerin Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler
- Sempozyum 2015
- Din ve Devlet

2. SAYFA

Prof. Dr. Ursula Neumann
Bilge Yörenç
Öğretmen Eğitiminde Türkçe Dersinden Vazgeçilemez!

3. SAYFA

Prof. Dr. Johanna Wanka
Eğitim Yoluyla Entegrasyon

4. SAYFA

Prof. Dr. Stéphanie Hennette Vauchez
Fransa'da Laiklik - Hukuksal, Tarihsel ve Toplumsal Yönleri

5. SAYFA

Prof. Dr. A. Ülkü Azrak
Laiklik İlkesi Türkiye'de Hâlâ Geçerli mi?

6. SAYFA

Prof. Dr. Wolf D. Bukow
Almanya'da Sekülerleşme

7.- 10. SAYFA

Tipik Alman
- Göçmenlerin Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler
Sempozyum 2015

11. SAYFA

PD Dr. Ev Borst
TTIP, TİSA ve CETA Çağında Eğitim

12. - 13. SAYFA

Dünya Genelinden Öğrenci Mektupları II

14. - 15. SAYFA

Prof. Dr. Antonius Holtmann
Osnabrück Kirsalından Ohio ve Indiana'ya (ABD)
19. Yüzyıl Başlarında Alman Göç Sorunları

16. SAYFA

GEW Hamburg
Eğitim ve Bilim Sendikası Türkçe Öğretmenlik Bölümü'nün Kapatılmamasını İstiyor!
Türkistik Enstitüsü
Dr. Phil. Işıl Uluçam-Wegmann (Duisburg-Essen Üniversitesi)
Çok Dilli ve Çok Kültürlü Ortamlarda Türkçenin Öğretimi

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

İki aylık Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Erscheinungsweise:
Alle zwei Monate
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Yayımlayan Kurum/
Herausgeber:
Çokyönlü Eğitim Derneği e.V.
Verein für Allseitige Bildung e.V.

Genel Yayın Yönetmeni/
Visdp / Chefredakteur:
Zeynel Korkmaz
(Duisburg Essen Üniversitesi)

Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Internet adresi:
www.politechnik.de

İletişim/Kontakt
info@politechnik.de

Baskı/Druck:
Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yapraklıran

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Johanna Wanka | Federal Almanya Bilim ve Araştırma Bakanı

Eğitim Yoluyla Entegrasyon

İyi bir eğitim ve meslek eğitimi, toplumsal katılım ve meslekte yükselme fırsatları ve böylece kişisel mutluluk için temel önkoşullardır. Göçmenler Almanya'da çoğu kez – en azından istatistik verilere bakıldığında – daha kötü başlangıç koşullarına sahip. Ancak bu durum okulu yarıda bırakanların sayıca artmasına, düşük mezuniyetlere ya da mesleki eğitime daha düşük oranda katılıma yol açmamalıdır. Siyaset bunun için gerekli adımları atmalıdır.

Federal ve eyalet eğitim politikaları insanların, özellikle de göç kökenli çocukların, gençlerin ve genç yetişkinlerin eğitime katılımını ve eğitim başarısını arttırmak için son yıllarda yoğun çabalar gösterdi. Federal hükümet ve eyalet başbakanları tarafından yasalaştırılan “Eğitim Yoluyla Yükselmek” adlı vasıflandırma girişimi ile örneğin erken yaşta eğitimi güçlendiriyoruz, dil desteğini yoğunlaştırıyor ve meslek eğitimine geçiş koşullarını iyileştiriyoruz.

Şansölyenin düzenlediği entegrasyon zirvesi de birçok kez göç kökenli insanların eğitim durumlarını ele aldı. 2011 entegrasyon zirvesinde karara bağlanan “Entegrasyon Ulusal Eylem Planı” eğitim, meslek eğitimi ve vasıflandırmanın göç kökenli ailelerden gelen insanlar açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koydu. O dönemde devlet ve sivil toplum girişimlerinin pratikteki başarılarını ölçebilmek amacıyla toplam 17 göstergeyi kapsayan eğitim politikası hedefleri belirendi: O zamandan bu yana, örneğin göç kökenli insanların pedagojik personel içerisindeki ya da meslek eğitimi gören çıraklar arasındaki oranı saptanabildi. İlk olumlu bilanço 2013'te çıkarıldı, eylem planıyla ilgili değerlendirmenin bu yıl yapılması öngörüldü.

Bugün göç kökenli insanların eğitim durumunun yıllar içerisinde düzeldiğini biliyoruz, çünkü çocuk yuvasına giden çocukların sayısı artıyor, nitekim bu özellikle dil edinimi açısından önemli. 2013'te altı yaş altı göç kökenli çocukların %58'i bir çocuk yuvasına gidiyordu. Yüksek mezuniyet sunan okullara (lise ve lise düzeyi okullar) geçişler artmaya devam ediyor, aynı zamanda mezuniyet alamadan okuldan ayrılan öğrencilerin sayısı geriliyor. Okul başarımlarını ele alan PISA ya da TIMMS gibi uluslararası karşılaştırmalı araştırmalar göç kökenli gençlerin aray hızla kapattığını gösteriyor: Bu göç kökenli gençlerin örneğin 2003 ila 2012 yılları arasında, matematikteki durumlarında 24 puanlık bir iyileşme görüldü. Göç kökenli olmayan öğrenciler bu süre içerisinde yalnızca 4 puan artış gösterebildi. Aynı zamanda göçmen ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin de sayısı artıyor.

Bu çok sevindirici bir gelişme: Göçmen çocuklarının üniversite öğrenci-

leri toplamı içerisindeki oranı 2012'de %23'tü. Bu öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü (%72) Almanya'da doğan öğrencilerdir, bir diğer ifadeyle bunlar ikinci ve üçüncü kuşak göçmen çocuklarıdır. Meslek liseleri ya da meslek yüksekokulları bu grup için önemli bir rol oynuyor, çünkü onlar mesleki açıdan yükselme olanağı sunuyor. Göç kökenli üniversite öğrencileri diğerlerine kıyasla dört kat daha sık düşük eğitim

yapmamış olan 25 ila 30 yaş arası grubuna hala %38,3'nü oluşturuyor. Her ne kadar işletmelerde verilen meslek eğitimine daha fazla gencin katılması sağlanmış olsa da, yaşlılarıyla aralarında ki fark henüz çok büyük. Bu nedenle de mesleki eğitimin de – çıraklıktan ustalığa ve özel işletmecilikten yükseköğrenime kadar – yükselmek için iyi fırsatlar sunduğunu anlatmak çok önemli ve gerekli.

“ENTEGRASYON ULUSAL EYLEM PLANI” EĞİTİM, MESLEK EĞİTİMİ VE VASIFLANDIRMANIN GÖÇ KÖKENLİ AİLELERDEN GELEN İNSANLAR AÇISINDAN NE KADAR ÖNEMLİ OLDUĞUNU ORTAYA KOYDU.

mezuniyetlerine sahip (%21) ailelerden geliyor, diğerleri arasında bu oran yalnızca %5'tir. Bu nedenle de yükseköğrenim desteğini toplamda arttırdık ve İbni Sina Yükseköğretim Organizasyonu (Avicenna-Bildunswerk) ile 2014/15 Kışyariyılı itibarıyla yetenekli ve çaba gösteren Müslüman doktora ve üniversite öğrencilerine ilk kez burs olanağı yarattık.

Dolayısıyla şu açıklık kazanıyor: Gösterdiğimiz çabalar meyvesini veriyor ve göç biyografisi bulunan çocuklar aray kapatıyor. Aslında göç geçmişine sahip gençlerin ve genç yetişkinlerin yüksekokullarda görülen eğitimde olası yükselişleri bunu en iyi biçimde ortaya koyuyor. Ancak düzelen okul başarımları ve mezuniyet dereceleri, durumlarının henüz meslek eğitimi piyasasında düzelmesini beraberinde getirmemiştir. Göçmen ailelerden gelen genç yetişkinler, meslek eğitimi

Bu genç insanları, Alman eğitim sisteminin önemli bir direği ve meslek yaşamına giden fırsatlarla dolu bir yol olan meslek eğitimine kazandırmak için bu noktada yapmamız gereken daha çok şey var. Meslek eğitimi dünyanın başka hiçbir ülkesinde Almanya'da olduğu kadar iyi örgütlenmiş değildir. Bu nedenle işverenleri ve göç kökenli aileleri meslek eğitimi ve ikili meslek eğitimi hakkında bilgilendirdiğimiz servis bürolarının sayısını iki kat arttırdık.

Aralık 2014'te kararlaştırılan “Meslek ve Vasıflandırma İttifakı” ile meslek eğitimi piyasasındaki durumu ve herşeyden önce göç kaynaklı sorunlu koşullardan gelen gençler için fırsatları iyileştirmek istiyoruz. Federal devlet ve eyalet hükümetlerinin ortakları bu noktada sendikalar, işverenler, örgütlü odalar ve Federal İş Ajansı'dır. Dünya Kadınlar Günü'nde “Image” adını taşıyan bir proje başlattık. İşverenle-

rin planlı olarak göç biyografisine sahip kadın akademisyenlere dikkatini çekmek bu proje tarafından hedefleniyor. Ve “Meslek Eğitimi ve Göç Koordinasyon Dairesi”nde (KAUSA) göçmenlerle ve onların yönettiği işletmelerle birlikte çalışıyoruz. KAUSA Servis Merkezleri ve KAUSA Gençlik Forumu bizi bu konuda destekliyor.

Eyaletlerle ortak girişimimiz olan “Mezuniyet ve Bağlantıyı Yakalamak – Meslek Eğitimi Başarıyla Sonlandırmak Üzere Eğitim Halkaları Oluşturmak” inisiyatifinin de (Abschluss und Anschluss - Bildungsabschluss) ağırlık noktasını meslek eğitimi oluşturuyor: Potansiyel analizleri, mesleğe giriş çalışmaları ve mesleğe giriş için eşlik edilmesi girişimleri ile meslek eğitiminin başarıyla tamamlanması hedefleniyor. Bu çalışmayla Almanya'da artan sayıda genç insana erişebiliyoruz. İşletmelerde çıraklık eğitimine dayalı güçlü ikili sistemimiz ülkemizde gençler arasında işsizliğin düşük olma nedenlerinden biridir. Sağlam bir meslek eğitiminin göçmen çocukları için de mesleğe giden iyi bir yol olduğu hakkında göçmen ailelerini daha iyi bilgilendirmeliyiz.

Her ne kadar durum sürekli düzeliyor olsa da, göç ve göç kökenli olmayan eşit yaş grupları arasındaki eğitime kalıtım ve eğitim başarısı farkı hala kısmen çok yüksek. Eğitim sürecinde en büyük olumsuz etkiyi sosyal katman aidiyeti oluşturuyor. Bu sosyal risk koşullarında yaşayan, bir başka deyişle geliri olmayan, yoksullaşma tehlikesiyle karşı karşıya kalan ya da eğitime uzak aile ortamlarından gelen genç insanların durumunun zor olduğunu ifade ediyor. Bu tüm genç insanlar için geçerli, göçmen aile çocukları ise daha sık riskli sosyal koşullarda yaşayan insanlardır. Bu nedenle fırsatlarının artması ve potansiyellerinin açınması ve etkili olması için, onları desteklemeye devam etmek gerekiyor.

Almanya'da yaşayan çocuk ve gençlerin çıkarı için eğitimi ve meslek eğitimi destekleyen çalışmaları ve etkinlikleri sürdüreceğim. Alman eğitim sistemi göç kökenli çocukları daha çok çaba göstererek desteklemelidir. Almanya onlardan vazgeçmeyi göze alamaz.

Federal Almanya Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın uyguladığı politikalar ve çalışmalar hakkında ayrıntılı bilgi, güncellenmiş ve yeniden yayınlanmış olan “Eğitim Yoluyla Entegrasyon” broşüründe yer alıyor. Bu yayına bakanlığın internet sayfasından erişmek olanaklı (www.bmbf.de). Broşür ayrıca federal hükümet yayınları, posta kutusu 481009, 18132 Rostock adresinden ya da publikationen@bundesregierung.de e-Posta adresi üzerinden sipariş edilebilir.

Çeviri: PoliTeknik

Stéphanie Hennette Vauchez | Paris Üniversitesi

“Fransa’da Laiklik – Hukuksal, Tarihsel ve Toplumsal Yönleri”

Laiklik (Laïcité), Fransız hukuku ve siyasi düzeninin kurucu nitelikteki bir değeridir. Anayasa’nın 1. Maddesi bunu şöyle ifade eder: “Fransa bölünmez, seküler [Fransızca laïque (laik)], demokratik ve sosyal bir Cumhuriyet’tir. Yasa önünde, bütün yurttaşların köken, ırk ve din ayrımı olmaksızın eşit olduğunu temin eder. Tüm inançlara [...] saygı duyar ». Laikliğin (laïcité) anayasal düzendeki bu önemli konumu tarihsel ve politik gerekçelerle bağlantılıdır. Tarih boyunca, din(ler) ile Devlet arasında arzulanan ilişkiye dair farklı kavrayışlar bir arada bulunmuş ve çatışma içerisinde olmuştur. Felsefi açıdan, dinin Aydınlanmaya kimi eklemelenme biçimleri hiç şüphesiz temelde olumsuzdu, çünkü din kolayca Aklın mücadele ettiği bir çeşit ‘bilmesinlercilik’ (obskürantizm) ile eşit tutulmuştu. Günümüzde Fransız cumhuriyetçi geleneği olarak görülen ekolün kurucu metinlerinde (1789 Bildirgesi’nden Kilise ve Devlet’in ayrılmasına ilişkin 1905 Anlaşması’na kadar) görüleceği gibi, sonuçta dini toleransa ilişkin şu anda geçerli olan daha liberal bir tercihtir (bununla ilgili olarak bkz: Valentine Zuber, *Le culte des droits de l’Homme*, Gallimard, 2014). Siyasi açıdan ise, farklı politik uygulamalar birbirini izlemiştir. Katoliklik, Protestanlık ve Musevilige özel bir ayrıcalık tanıyan Napolyoncu concordat (Statatskirchenvertrag) feshedildiğinden, güçlü bir anti-klerikalizm geleneği kendini ortaya koymuş ve belirli Cumhuriyet görüşlerinde yer almaya devam etmişti. Sonuç olarak bu farklı kavrayışlar, oldukça kararlı ve uzun ömürlü bir yasal düzenleme olduğunu kanıtlayan ve kiliselerle Devlet arasındaki ilişkiyi (aslında ayrımı) halen düzenlemekte olan 9 Aralık 1905 yasasında harmanlanmıştır.

9 Aralık 1905 yasası genellikle Fransız laikliğinin üzerine inşa edildiği temel olarak tanımlanır. Tam olarak bu kelimeyi kullanmasa da 1905 Anlaşması laikliği (laïcité) iki ana ayak üzerinde duran yasal bir rejim olarak tanımlar: 1°) bireylerin inanç ve din özgürlüğü hakkının tanınması 2°) Devlet ve devlet makamlarının dini açıdan tarafsız olma zorunluluğu. 20. yüzyılın büyük bir bölümünde hukuki, siyasi ve dini aktörler aslen bu yasal rejime başvurmuştur. Bu durum 20. yüzyılın ikinci yarısında, 1905 yasasının hukuki yorumları şeklini almıştır, çünkü yasa bir yandan (radikal laiklik savunucularının yasanın en çok hedef aldığını düşündüğü, dönemin baskın Katolik dini de dahil) dinlerin kamusal/toplumsal tezahürleriyle uyumlu iken, diğer yandan (herhangi bir dinin herhangi bir biçimde kamusal fonlarla desteklenmesini dışlayacak ve görev baskındaki memurların dini inançlarını ifade etmelerini engelleyecek şekilde) devlet makamlarının dini açıdan kesin surette tarafsızlığını gerektirmektedir.

Ardından 20. yüzyılda, 1980’lerin sonunda laikliğe ilişkin gerilimler başör-

tüsü takan Müslüman kadın öğrencilere odaklanmaya başladığında, hakimler ve idari makamlar okul öğrencilerinin okulda dini inançlarını ifade etme hakkını da içeren inanç özgürlüğü hakkına sahip olduğu nosyonunu yeniden doğruladılar. Gerçekten de yüksek mahkemelerden çeşitli yargı kararları, derslere katılım (Cumartesi ve hatta Sebt günleri sistematik devamsızlığın uygun görülmemesi) ve güvenlik kurallarına (ör. kimya veya beden derslerinde başörtüsü takılmasına dair yasaklar haklı olarak değerlendirilebilir) ilişkin uygun-suz dini muafiyet iddiaları okul düzenini tehdit etmediği sürece, öğrencilerin dini inançlarını ifade etmesi sonucunda laikliğin zarar görmeyeceğini açıkça belirtmiştir.

Ancak, şu ana kadar ve son on yıldır laiklik konseptinin tam anlamı, bir dizi politik ve yasal seferberliklerin sonucunda önemli değişiklikler geçirdi. Laiklik gittikçe, din özgürlüğünün temellerinden biri olmaktan, tek başına resmi makamlar üzerinde bir etkisi olmayıp aynı zamanda tekil bireyler üzerinde de etkisi olan, genelleşmiş bir dini tarafsızlık zorunluluğuna dair yasal zemin olmaya doğru kaymaktadır (Stéphanie Hennette Vauchez, Vincent Valentin, *L’affaire Baby Loup ou la Nouvelle Laïcité*, LGDJ, 2014).

Bu yeniden tanımlama doğrultusundaki ilk adım muhtemelen, 2004’te kamu okullarında dini kıyafetlerin giyilmesini yasaklayan yasanın uygulanması olmuştur. Dine ilişkin yasal düzenlemelerin tarihinde ilk kez, bu Yasa açıkça laiklik nosyonunun, tekil bireylerin dini tarafsızlığına hükmedebileceğini ifade etmiştir. Bu yeniliği takiben, bu gibi bir kapsam genişlemesinin başka örnekleri de çoğalmıştır. Yerel düzeyde bazı okullar öğrenciler dini inançlarını ifade edemediği için ailelerinin de okul faaliyetlerine katıldıklarında (örneğin, müze ya da tiyatro gezisinde bir sınıfa eşlik ederek öğretmene yardım ederken) bunu yansıtmamaları gerektiğini tartışmaya açmış ve bu uygulamaya yerel hakimler tarafından onaylanmıştır. Ayrıca, işyerindeki dini tarafsızlık da yoğun tartışmalara konu olmuştur. Şimdiye kadar, iş yasası alanındaki ayrımcılık karşıtı ilkelerin uygulanması, çalışanların dini özgürlükleri yalnızca, ‘bu gibi bir kısıtlama söz konusu işin özellikleri nedeniyle zorunlu olduğunda kısıtlanabilir’ ilkesine öncülük etmişti. Örneğin, bir mağaza satış elemanının tümüyle kapalı örtü/peçe takmasının yasaklanması ya da kasapta çalışan elemanın birdenbire domuz etini işlemeyi reddetmesi üzerine işten çıkarılması doğru görülmüştü. Öte yandan, işverenlerin dini özgürlüğe dair genel politikaları uyarlamasına ve dini inançların ifade edilmesine dair kesinlikle genel olmayan yasaklar koymasına izin verilmemişti. Fakat yakın zamanda olan ve çokça tartışılan bir dava (Baby Loup davası), işyerindeki bu ge-

leneksel laiklik anlayışında kaymalara neden oldu. Dava, bir çocuk bakım merkezinde çalışan bir kadının, işverenin yeni dini tarafsızlık politikasına uyum göstermeyi reddetmesi üzerine işten çıkarılmasıyla başlamıştı. Bayan Afif merkezin bir çalışanıydı ve aynı zamanda on yıldır genel müdür yardımcılığı görevini yürütüyordu, fakat çocuklarına bakmak üzere hamilelik ve doğum izni nedeniyle birkaç yıldır çalışmaya ara vermişti. Afif işine döndükten sonra başörtüsünü çıkarmayı reddetti; yönetimle tansiyon yükseldi ve sonunda işten çıkarıldı. 2010’da Fransa Eşitlik Kurumu¹ tümüyle dini temelli olduğu için işten çıkarılmasının ayrımcılık olduğuna hükmetti. Bu nedenle de Afif hukuki tazminat için başvuruda bulunmaya karar verdi ve davasını mahkemeye taşıdı. Yüksek mahkeme tarafından iki kez kesintiye uğrayan ve medyanın oldukça ilgisini çeken dava süreci beş yıllık bir hukuki destana dönüştü. En sonunda Afif’in işten çıkarılması, tesisin dini tarafsızlığa ilişkin iç kuralını, ancak kuruluşun küçük ölçekli olmasından ötürü yasal olarak değerlendirilen, oldukça vaka temelli (kazuistik) bir kararla sonuçlandırıldı. Bu kararın çalışanların genel dini tarafsızlığında daha geniş kısıtlamalara ilişkin gerçekten yeni bir yasal zemin oluşturup oluşturmadığı net olmasa da, Baby Loup davasının kendisi, hiç şüphesiz, işyerinde dini özgürlüğe dair kısıtlamaların meşruiyeti hakkındaki geniş tartışmaları açığa çıkardı.

Ayrıca çeşitli yardımcı organlar bunun laikliğin haksız şekilde genişletildiği (ve aslında yeniden tanımlandığı) bir karar olabileceğine ilişkin kaygılarını dile getirir de, bu yöndeki ana akım medya söylemi, kamuoyu yoklamaları ve yanı sıra yasa teklifleri geniş yer bulmuştur. Bunu başaramasalar da, genel olarak veya özellikle bazı sektörlerde (örneğin çocuk bakım merkezlerinde) ya da resmi spor müsabakaları sırasında, şirketlerin ve işverenlerin işyerinde çalışanlarına dini tarafsızlığı şart koşmasına imkan vermeyi amaçlayan çeşitli kanun teklifleri Parlamento’ya sunuldu. Benzer şekilde, başka bir taslakta da yüksek öğretimin dini tarafsızlık kuralına göre düzenlenmesi gerektiği tartışması yürütüldü. Ve tabi ki, tüm bu teklifler radikal Müslüman inancın peçe giyerek ifade edilmesini yasaklayan 2010 tarihli Yasa çerçevesinde kavranmalıdır (Yasa hem Fransa’daki Anayasa mahkemesi hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından uygun görülmüştür).

Şüphesiz Fransa, çoğulculuğun gittikçe görünür hale gelen dışavurumlarının dini ifadeler biçiminde açığa çıkmasından dolayı kaygı taşıyan tek ülke değil ve her yerde olduğu gibi Fransa’da da bu kaygı özellikle Müslümanlık inancının dışavurumuyla ilgili görünüyor. İsviçre minareleri yasaklamak üzere referanduma gitti; Birleşik Krallık çok

kültürlülük geleneğini sorguluyor ve burka yasağının gerekli ve tam zamanı olduğunu düşünen bir diğer ülke de Belçika’dır.

Ancak, dini tarafsızlığa ilişkin zorunlulukların rutin hale getirilmesi bir dizi soruyu da gündeme getiriyor. Teorik bir perspektiften bakıldığında, bu durum (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 9. maddesine istinaden bir kişinin dini inançlarını hem özel hem de kamusal alanda ifade etme hakkını da içeren) din özgürlüğünü ve bizzatı özgürlüğü tehlikeye sokuyor, çünkü bir dizi cumhuriyetçi kural ve değere saygı duyma zorunluluğu bunlara bağlı olma yükümlülüğüne dönüşüyor gibi görünüyor. Daha ampirik bir perspektiften bakıldığında ise, eşitlik konsepti ile ayrımcılık karşıtı konsept uyarınca da eleştirilebilir. Elbette Fransa’da laikliğin yeni çağdaş tanımları teknik anlamda ve potansiyel olarak tüm dinleri konu etmektedir, gerçekten de yakın zamanda, kamusal alanda dışavurumlarının meşruluğunu sorgulamak üzere çeşitli itiraflara neden olmuşlardır. İlginçtir ki, BM İnsan Hakları Komitesi’nin dini özgürlük üzerinde orantısız bir baskıya neden olan, okullardaki 2004 tarihli dini kıyafet yasağına ilişkin son bulgusu, Sih bir okul öğrencisi tarafından yapılan şikayetin sonucudur. Ancak esas itibarıyla laikliğe karşı olanlar Müslüman bireyler ile bunlar arasında da çoğunlukla Müslüman kadınlardır. Dolayısıyla, laikliğe dair bu gibi yeni tanımların ayrımcı etkileri hakkında ciddi sorular mevcuttur.

İslam’ı referans olarak gösteren politik terör (Ocak 2015’te Paris’te ve ayrıca Boko Haram, IŞİD ya da saldırı düzenleyen benzeri örgütlerin olduğu bölgeler de dahil) dünya çapında yayıldığından, demokrasiler açısından ayrımları korumak ve esasen politik şiddetle dini özgürlüğe ilişkin ılımlı talepler arasındaki katıksız farkı yeniden doğrulamak oldukça önemli. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin bunu ifade ettiği gibi, din özgürlüğünü savunmak yalnızca inananlar ve aynı şekilde inanmayanlar için önem teşkil etmez; demokrasilerin kendisi için de zorunlu bir özgürlüktür: “düşünce, vicdan ve din özgürlüğü Konvansiyon’un anlamı dahilinde ‘demokratik bir toplumun’ temellerinden biridir. Dini boyutuna bakıldığında, inananların kimliğini ve yaşam anlayışını düzenleyecek en hayati öğelerden biridir, ama aynı zamanda ateistler, agnostikler, septikler ve kayıtsız kimseler için de kıymetli bir değerdir. Çoğulculuk, yüzyıllar boyu bedeller sonucunda kazanılmış demokratik toplumdan ayrılamaz, buna bağlıdır» (AİHM, 25 Mayıs 1993, Kokkinakis / Yunanistan davası).

¹ The Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l’Égalité (HALDE) was subsequently replaced in 2008 by the Défenseur des Droits.

Prof.Dr. A.Ülkü Azrak

Laiklik İlkesi Türkiye'de Hâlâ Geçerli mi?

Bu yazının başlığını bir çok kimse-nin kışkırtıcı bulacağını, hatta yadırga-yacağını biliyorum. Fakat yazı okunduk-ça bugün Türkiye'de laiklik ilkesinin ne ölçüde ciddiye alındığı konusunda do-ğan kuşkunun haklı nedenlere dayandığı-nın anlaşılacağını zannediyorum.

Önce laikliğin Türkiye'de nasıl doğup geliştiğine kısaca bakmakta yarar görü-yorum. Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 ve 1934 yılları arasında çıkarılan İnkılâp Kanunları'nın hemen hepsinin özünde laiklik ilkesinin varlığı görülür. Fakat 1924 Anayasası'nın 2. maddesinde hâlâ Osmanlı Devletinin meşrutiyet döneminin anayasasından gelen "Dev-letin dini, din-i islâmdır" hükmü yer al-maktaydı. Bu hüküm 10 Nisan 1928 ta-rihinde yapılan Anayasa değişikliğinde kaldırılmıştır. Bu Anayasa değişikliği 26. maddede Millet Meclisinin görevle-ri arasında sayılan "ahkâm-ı şer'iye'nin infazı" (dinsel hükümlerin yerine ge-tirilmesi) yolundaki hükmün kaldırıl-masını da içermektedir. Nihayet Ana-yasanın Türkiye Cumhuriyeti devleti-nin niteliklerine ilişkin 2. maddesinde 6 Şubat 1937'de yapılan değişiklikle la-iklik sözcüğü eklenmiş ve böylece laik-lik Türkiye'nin kamusal yaşamına ege-men olan bir ilke olma niteliğine kavuş-turulmuştur.

Şunu belirtmek gerekir ki, kavram olarak ruhban sınıfına ait olmayan dü-şün ve yaşam biçimini ifade eden laik-lik Türkiye'de, kanlı mücadelelerle ilk kez bir toplum ve yönetim biçimi ola-rak ortaya çıktığı Avrupa'dan farklı ola-rak, yeni kurulan bir devlette girilen reform hamlelerinin eseri olarak doğ-muştur. Laikliğin Türkiye'de kabulünün başlangıcında üç temel öğeyi içerdiği bilimsel açıdan ortaya konmuştur. Bu öğeler şunlardan oluşmaktadır : 1.Dev-let gücünün meşruiyetinin din temeline dayanmaması, 2.devletin dinsel konu-lara karışmaması ve 3.devletin organla-rının ve bunların etkinliklerinin dinin egemenliğinden uzak tutulması.

Bu öğeler göz önünde tutulduğu takdirde, kemalist kültür devriminin önemli bir parçası olan laikliğin hedefi-nin Türk toplumunun uygarlığının batı uygarlığı ile bütünleşmesini sağlamak olduğu anlaşılır. Laiklik, sadece din ile devletin ayrılmasından oluşmakla kal-mamış, aynı zamanda kişileri gelenek-sel Osmanlı-islam düşününden uzak-laştırmaya yönelmiştir. Açıktır ki, böy-le bir çaba, özünde ciddi bir zihniyet ve dünya görüşü değişikliğini beraberinde getirir. Bu açıdan bakıldığında kemalist devrimin önemli başarılarına imza attığı anlaşılır. Günümüzde Türkiye'de aksi yönde gösterilen tüm çabalara karşın laik dünya görüşünün bir ölçüde varlı-ğını sürdürmesinin nedeni de budur.

Sadece şunun da gözden kaçırılma-sı gerekir ki, bir yandan halifelik'in kaldırılmasıyla bir çeşit zemin kayma-

sına uğrayan unsurların ortaya çıkabi-lecek etkinliğini önlemek için bunla-rın devrimlerle oluşan yeni yapıyla bü-tünleştirilerek denetim altına alınma-sı amaçlanırken, diğer yandan da rejim yanlısı din ulemasının ödüllendirilmesi yoluna gidilmiştir.

Cumhuriyetin "birinci cumhuriyet dönemi" denebilecek ilk döneminin ba-şında devlet örgütünün içinde varlığı-nı sürdüren "Şer'iye ve Evkaf Vekâleti 3 Mart 1924 tarihli bir yasayla kaldırıl-mış, fakat onun yerine, toplum içersin-de ve özellikle ibadet yerlerinde yürü-tülen dinsel faaliyetlerin laikliğe aykırı davranışlara sapmasının önlenmesi

raki yıllarda bu okullara hiçbir zaman imam ve hatip mesleğine kabul edilme-si olanağı bulunmayan kızların da ka-bul edilmesi, ikinci kanıtı ise bu okulla-rın mezunlarının sadece ilahiyat fakül-telerine değil, tıp, hukuk, iktisat, mü-hendislik ve diğer fakültelere de girme-lerine olanak tanınmasıydı.

Yukarda açıklandığı gibi, bu dönem-de ortaya çıkan en çarpıcı gelişme, reis-lamizasyon (islama dönüş) hareketinin güçlenmesi ve buna paralel olarak anti-laik propagandaların yoğunluk kazan-ması olmuştur. Toplumu cumhuriyet öncesi günlerin özlemiyle yönlendir-meye çalışan bu harekete karşı, ilerici

Bunun en açık kanıtı, cumhuriyetin laik düzenine tümüyle aykırı olan fetva ku-rumunun sanki yasal bir işlemiş gibi muamele görmesidir.

1982 Anayasası'nın yürürlüğe girme-siyle başlayan 3. Cumhuriyet dönemin-de laiklik ilkesini ciddi biçimde gerile-ten uygulamalar gözden kaçırılmaz. Bunların başında devletin İslam diniyle öteki dinler arasında bir çok bakımdan yarattığı, eşitliğe aykırı uygulamalar gelmektedir. Anayasanın 24. maddesin-de din kültürü ve ahlak öğretiminin ilk ve orta öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler kapsamına alınması ve bu dersin sadece İslam dininin sünnâ mezhebinin esaslarının öğretil-mesi biçiminde uygulanması bunun ti-pik bir örneğidir. İş bununla da kalma-maktadır; din derslerinde endoktrine edilen, yani beyni yıkanan çocuklar bir de Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırla-nıp okullara gönderilen kitaplarla ideo-lojik etki altına alınmaktadırlar. Bunun yanı sıra, Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidarı elde etmesinden bu yana hızla çoğalan imam-hatip okullarının (orta ve lise) toplam sayısı, 2014-2015 döne-minde 1807'ye ulaşmış bulunmaktadır. Ayrıca bu yıl 30 lisede imam-hatip sı-nıfları açılmıştır. Dini bayramların res-mi tatil sayılması yanısıra Peygamberin doğum yıldönümünün, hükûmetin tali-matıyla, kutlu doğum haftası adı altın-da, eğitim kurumlarını da kapsayan bir biçimde resmi olarak kutlanmasının da laiklik ilkesiyle bağdaştırılması güçtür.

Son olarak şunu belirtelim ki, başör-tüsü konusunun anayasanın güvence al-tına aldığı din ve vicdan özgürlüğü kap-samında olduğunu başından beri savu-nan bu günkü siyasal iktidar, Anaya-sa Mahkemesi ve Danıştay gibi yüksek mahkemelerin ve İnsan Hakları Avru-pa Mahkemesi'nin bu konudaki karar-larına sürekli ve sistemli olarak aykırı düzenlemeler yapmıştır ve yapmağa de-vam etmektedir. Gerçekten başörtüsü serbestliğinin önce YÖK eliyle üniversi-telerde, sonra okullarda, şimdi de dev-let kurumlarında kaldırılması yoluna gidilmiştir. Bu yapılırken başörtülü öğ-retmenlerin, öğrencileri için özendirici bir örnek olacağı, başörtülü memurla-rın kamu hizmeti görürken başörtüsüz kişilerle başörtülü kişiler arasında eşit-liği bozması tehlikesinin yaratılacağı göz önünde bulundurulmamıştır.

Buraya kadar açıklanmaya çalışılan hususlar günümüz Türkiye'sinde laiklik ilkesinin geçerliğini büyük ölçüde yitir-diğini ve anayasanın 2. maddesinde ön-görülen laiklik ilkesine bir çok bakım-dan aykırı bir rejimin yerleşmiş olduğu-nu göstermektedir.

1982 ANAYASASI'NIN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİYLE BAŞLAYAN 3. CUMHURİYET DÖNEMİNDE LAİKLİK İLKESİNİ CİDDİ BİÇİMDE GERİLETEN UYGULAMALAR GÖZDEN KAÇIRILAMAZ.

için bir çeşit denetim makamı olarak Di-yanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur. Bu kuruluşun temel görevi, din konusun-da toplumu aydınlatmak ve ibadet yer-lelerini yönetmektir. Günümüzde görevle-ri çok genişleyen ve örgütü de büyüyen bu kuruluş, aşağıda değinileceği gibi la-ikliğe uygun düşmeyen bir niteliğe bü-rünmüştür.

Birinci cumhuriyetin ilerleyen yıllarında ve özellikle çok partili siyasal ya-şama geçildikten sonra siyasal partiler arasındaki iktidar kavgaları, laiklikten uzaklaşma sürecini beraberinde getir-miştir. Siyasal yarışma, sürekli bir bi-çimde kemalist devrim ilkelerinden ve özellikle laiklik ilkesinden ödün veril-mesine yol açmıştır. 1949 yılında bazı illerde 10 ay süreli imam-hatip kursla-rı açılmasını üniversitelerde ilahiyat fa-kültelerinin açılması izlemiş ve sözü edilen imam-hatip kursları da 1951'de imam hatip okulu kimliğine büründü-rülmüştür. Bu olay, cumhuriyetin en önemli kültür devriminin bir ürünü olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na (Öğ-retimin Birleştirilmesi Yasası'na) açık-ça aykırı bir durum yaratmıştır. Önce 4 ilde kurulan ve 7 tane olan bu okulla-rın daha sonraki yıllarda hızlı bir tem-poyla arttığı herkesin bildiği bir gerçektir. Sonraları 4 yıllık imam hatip okul-larına 3 yıllık lise kısmının da eklen-mesi ve 1959'da bir de Yüksek İslam Enstitüsü'nün kurulması, laiklik ilke-sinden giderek uzaklaşıldığının açık bir göstergesiydi. Eğitimi dinselleştir-me süreci, her şeyden önce imam ha-tip okullarının kurulup geliştirilmesi-le güç kazanmıştır. Öyle anlaşıyor ki, bu okulların açılması ve geliştirilme-si, sadece imam-hatip yetiştirme değil, belki de daha ziyade İslam ideolojisinin topluma yayılmasını sağlama amacına yönelikti. Bu okulların bir meslek oku-lu olarak görülmediğinin iki tane kanı-tı vardır. Bu kanıtlardan biri, daha son-

çevrelerin desteği ile güç kazanan ve si-yasal muhalefeti de arkasına alan genç-lik örgütlerinin sokak gösterileriyle di-renişi ve bu direnişi önlemek için za-man zaman yasa dışı önlemlere başvu-ran Demokrat Parti iktidarının 27 Ma-yıs 1960'ta bir askeri darbeyle görevden uzaklaştırılması sonucunda otoriter ve totaliter yönetim dönemi kapanmıştır. Bu askeri müdahalenin temelinde siya-sal iktidarın anti-laik akımları özendirici reaksiyoner ve restoratif politikasını durdurmak gibi bir amacın da var oldu-ğu söylenebilir. Yalnız şunun da hatırlanması gerekir ki, 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesiyle başlayan 2. Cum-huriyet döneminin asker kökenli cum-hurbaşkanlarından olan Cevdet Sunay bir konuşmasında şöyle bir ifade kul-lanmıştır : "Biz laik okullara karşı İmam Hatip Okullarını bir alternatif olarak görüyoruz. Devletin kilit mevkilerine yerleştireceğimiz kişileri bu okullarda yetiştireceğiz". Sadece devlet yönetimi-nin değil, yargının da kısmen imam ha-tip okulu mezunlarından oluştuğu gü-nümüzde, Generalin emeli tümüyle ger-çekleşmiş değil midir?

Devletin din işlerine karışmama-sı ve dini faaliyetleri etkin müdahalelerle düzenlemekten kaçınması bi-çiminde tanımlanan laiklik ilkesine 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girme-siyle başlayan ikinci cumhuriyet dö-neminde, daha önceki dönemde yasal düzenleme konusu olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bir "Genel İdare Kuru-luşu" olarak anayasanın 154. madde-sinde düzenlenmesiyle bir istisna geti-rilmiş olmaktaydı. 1982 Anayasası'na daha ayrıntılı biçimde düzenlenerek alınan bu hüküm, sadece sünni mez-hebi mensuplarına hizmet veren Diya-net İşleri Başkanlığı'nı giderek Osman-lı devletindeki ifta kapısı'na, yani fet-va verme yetkisine sahip Şeyhülislam-lığa benzer bir kimliğe kavuşturmuştur.

Prof. Dr. Wolf D. Bukow | Siegen Üniversitesi

Almanya'da Sekülerleşme

Sekülerleşme konusunu ele alan bir kimse, bu konu bütününün birbirinden farklı iki versiyonuyla çabucak karşı karşıya kalacaktır. Bir tarafta devlet ve kiliseler arası ilişkiler, diğer tarafta da toplum ve bu toplumlarda söz konusu olan dinler gündemdedir. Her ikisinin aslında birbiriyle çok ilişkisi var, ancak odak noktaları birbirinden açıkça farklıdır. Konunun birinci versiyonunda amaçlı olarak kurumlar ve bunların kendi arasındaki ilişkiler gündemdedir. İkinci versiyon, özellikleri nedeniyle dinlere genel olarak bir toplum içerisinde nasıl bir değer verildiğiyle ilgilidir. İlk durumda konu doğrudan “sekülerizmdir”, bir diğer ifadeyle her iki tarafın ne denli birbirinden ayrıldığı ve karşılıklı olarak birbirini vesayet altına almakta gerçek anlamda ne ölçüde kurtuldukları öne çıkmaktadır. İkinci durum “sekülerleşme süreci” ile ilgilidir, konu dinlerin toplumsal gelişim süresince toplumun temel alanlarından ne denli geri çekildiği ve geçmişten kalan siyasi hırslarından ne ölçüde vazgeçtiği. Öyleyse zorluklara neden olan şey, tartışmanın bir yönüyle salt siyasi bilimsel ya da hukuksal veya diğer yönüyle sosyal-tarihsel ya da din tarihi boyutlu bir tartışma olması değildir. Zorluklar ayrıca çok farklı görüngülerden, nitekim bir yandan mevcut reel kurumlar arası ilişkilerden ve öte yandan ampirik olarak şeffaf olmayan tarihsel gelişmelerden kaynaklanmaktadır, zira bu bağlamda dinlerin (artık) hangi özelliklere ve değere sahip oldukları dahi açığa kavuşturulamamıştır. Buna rağmen her iki versiyonu da tartışmak önemli, çünkü onlar bakış açısı olarak birbirini tamamlıyor. Bir taraftan sıradışı bir durum (devlet ve kilise), diğer taraftan genel bir konstelasyon (toplumda din) söz konusudur.

Almanya'da Devlet ve Kiliseler Arası İlişki: Eksik bir Sekülerleşme

Soruya ilk durumu ele alarak başlayalım. Almanya'da ABD ya da Fransa'dan farklı olarak gerçek anlamda önemli bir tartışmaya rastlanamasa da, bu noktada çevremi saptamak mümkün. Bütün bu ülkelerde aydınlanmanın mirası etkili bir rol oynamış olsa da, bu geçerliliğini korumaktadır. Özellikle dine bakıldığında sözü edilen ülkelerdeki aydınlanmacı geleneğin farklı gelişmiş olması rastlantı değildir. Fransız Devrim'nden itibaren Fransa ve – buradan dolayı yollardan aktarılacak – ABD'nde kiliselerle ve dini cemaatlerle araya mesafe konulmuş ve bu ülkelerde insan hakları gibi seküler kaynaklarla temeli atılmış bir devlet doktrini varken, Almanya ve daha birçok ülkede Napoleon'un din politikasına verilen tepki sonucu devlet olarak kiliselerle ya da toplum olarak farklı dini akımlarla uzlaşmaya gidilmiştir ve çoğu kez kilise desteği üzerinden meşruiyet sağlanmıştır. Aslında kilise ve devlet arasındaki bu buna uygun olarak din ve toplum arasındaki söz konusu uzlaşmanın ayrıntıları üzerine bugüne dek geniş çaplı yürütülen bir tartışma var. Ancak ilişkinin kendisi kesinlikle tartışmaya açılmıyor. Hatta bu ilişkinin kendisi ilk Al-

man cumhuriyeti olan Weimer Cumhuriyeti döneminde devlet kilisesinin kaldırılmasından ve demokratik bir anayasanın kabul ettirilmesinden bu yana istikrarlı bir ilişki olmuştur. Onu sıcak-mesafeli bir ilişki olarak tanımlamak mümkün.

Bu temelde çoğu devlet sözleşmeleriyile düzenlenen bir dizi özel uzlaşmalar türemiştir. Devlet okullarda verilen din derslerinden teoloji fakülteleri çerçevesinde yapılan bilimsel öğretime, kilise vergisinin toplanması gibi dolaylı sübvansiyonlardan seçili kilise memurlarının maaşlarına kadar kiliselere çok çeşitli biçimlerde ayrıcalık tanımaktadır. Devlet aynı zamanda kiliselere toplumsal öneme sahip faaliyet alanlarına da katılım olanakları sağlıyor (örneğin radyo ve televizyon yayın kurullarına katılım). Özellikle sosyal alanda (Diakonie, Caritas) birçok kilise faaliyetinin Yerellik İlkesi (Subsidiaritätsprinzip) sayesinde neredeyse tümüyle devlet tarafından finanse ediliyor olması buna eklenmektedir. Bu sıcak-mesafeli ilişki böylece devlet ve kilisenin kendilerine özgü görevleri yerine getirdikleri oranda sekülerizmle bir bağlantısı bulunmaktadır. Geçerli olan şey aynı çatı altında bir görev dağılımıdır, herkesin tek başına hareket etmesini doğuran görevlerin radikal bir şekilde birbirinden ayrılması değil. İlişkiyi sonuçta karşılıklı alışveriş belirlemektedir. Devletin kiliseye sponsor olması ve kilisenin devlete dini bir temellendirme sunması konunun yakıcı yönünü oluşturmaktadır. Muhafazakâr partiler bir Hristiyan yönetici kültürden dahi söz etmektedir.

Burada uzun zamandır geleneksel olarak birbirini yakından tanıyan ortakların ahenkli bir ilişkisinin gündemde olduğunu belirtmek önemli. “Tarihsel” boyutlara sahip bu uzlaşmanın bir sonucu günümüze dek geleneksel kilise ile devlet arasında salt kesin bir ayrılma olmaması değil, aksine herşeyden önce bu uzlaşmayı açmakta zorlanılmasıdır. Özellikle artık yerleşik bir hal alan göç etmiş dinlere açılmakta zorlanılıyor. Biçimsel olarak böylesi bir uzlaşmayı engelleyen tek şey bu dinlerin yeterince kurumsallaşmamış olmalarıdır. Onlar çoğu durumda kilise tarzı örgütlenmemiştir ve dolayısıyla kamu hukukuna göre faaliyet yürüten kurum statüsü almaları hiç de o kadar kolay değildir. Bu statü ise kabul edilmek ve geleneksel kiliselerle eşitlenmek için bir önkoşuldur. Gerçekte ise konu farklı, geleneksel devlet ile geleneksel Hristiyan Kilisesi arasındaki uzlaşmanın, yani bir closed shop (kapalı işyeri) içerisinde siyasi uzlaşmanın devamı gündemdedir. Ve ayrıca devlet ile kiliseler arasındaki uzlaşmanın çok farklı bir düzlemdeki ayrıcalıklı alış veriş söz konusudur, nitekim bu alış veriş karşılıklı olarak birbirini meşrulaştırmaktadır. Devlet ve kilise birbirini karşılıklı olarak meşrulaştırıyor. Yenisi burada işlev bozukluğu doğurur. Bu konstelasyon uzun süredir dinler etrafında Almanya'da da yaşadığımız bir dönüşümü ele almayı zorlaştırmaktadır. Böylece dini hareketler ve göçmenlik-sonrası dinler ilk olarak geleneksel kiliselerin sa-

hip olduğu statüye ulaşmak için çaba göstermeye zorlanıyor. Bu beklenti iki çelişki içeriyor, çünkü göçmen-sonrası dinler (1.) genelde günlük yaşamda karşılaşılan dinler olup, kilise dışında ve eylemlerinde bağımsızdır ve (2.) kilise tarzı örgütlülükleri olsa da, sonradan geleneksel bir bağlantılarının varolduğunu ortaya koyamayacak dinlerdir. Yakın zamanda Hamburg ve orada yaşayan İslami cemaatler arasında imzalanan devlet sözleşmesinin göstermiş¹ olduğu gibi, eski uzlaşma geçerli olduğu sürece sorunların çözümü pek olanaklı olmayacaktır.

Postmodern Dönemde Dini Gerçeklik: Sekülerleşme Tartışması Tarihsel Açıdan Eskimiş bir Tartışma

Çoktan küreselleşmiş olan günlük yaşama bir bakış Almanya'da dahi dinlerin artık pek de kurumsallaşmamış olduğunu gösteriyor. Ve bu göçmenlik-sonrası dinlerin yerleşik hale gelmesinden bu yana karşılaşılan bir durum değil, aksine en basit ifadeyle dinsel olanın uzun süredir bireyselleştirilmesine ve buna bağlı olarak son “Amtskirchen” (kamusal kurum statüsünde kiliseler) ile ilişkilerin kesilmesiyle ilgilidir. Özünde günümüzde her yerde rastlanan ve sekülerleşme tarafından kesinlikle saptanamayan günlük yaşamın mevcut dinleriyle karşı karşıyayız. Yakından bakıldığında böylesi mevcut günlük yaşam dinlerini kurumsal bağlamların “altında” ve bunları bugün artan önemleriyle teşhis etmek olanaklı. Burada, genelde günlük yaşamda karşılaşılan sıradışı özel eylem durumlarının anlamlandırılması ihtiyacının doğması ve bu ihtiyacın bulunulan çevrenin etkisiyle günlük yaşamın dinsel açıdan sorgulanmasına motive etmesi gündemdedir: Günlük yaşamın kesintiye uğradığı durumlarda, ister bir kaza olsun ya da bireysel gelişim, birlikte yaşam, arkadaşlık, göç vb. çerçevesinde yaşanan beklenmedik zor olayların hazmedilmesi gerektiğinde, bireysel yaşam tarzı tehlikeye düştüğünde, tüm bunlar dinsel (indexikal) bir gönderme üzerinden dini bir uygulama, geleneksel bir anlamlandırma ya da spiritüel bir tasarım ile “yol gösterici” bir bağlantı kurmanın gerekçesine dönüşür.²

Kritik eylem durumları söz konusu olduğunda, dinsel bir gönderme üzerinden gerektiğinde günlük yaşamın eylem durumları ile dini anlamlandırma modelleri arasında bir “kesişim noktası” oluşturulması mümkün. Daha sonra bu “Eylem-Anlamlandırma-Kesişim-Noktasında” somut eylem sorunları ile bu alanda uzmanlaşmış tipik anlamlandırma modelleri arasında bağ kurulur ve söz konusu sorunlar özel dinsel bir eylem formatında hazırlanır. Günlük akışa yeniden dönüldüğünde hedefe ulaşılmıştır. Günümüzde böylesi “Eylem-Anlamlandırma-Kesişim-Noktalarını” bireysel yaşam tarzlarında ve dini gruplaşmaların günlük ortak yaşamları bağlamında ve de kamuoyu tartışmaları bağlamında genel toplumsal bağlamlarda gözlemlemek olanaklıdır. Bura-

da göçmenlik-sonrası dinler ile geleneksel dinler birbirine yaklaşıyor. Günlük yaşamla başa çıkmakta dinsel olanın ötesine geçen bir uzmanlaşma söz konusudur. Nitekim bu noktada devreye giren, gerektiğinde dinsel olan anlamlandırma yöntemleri, küreselleşme nedeniyle ve postmodern günlük yaşam kültürü bağlamında çoktan hibrid özelliklere bürünmeye başlamıştır.

Burada bir tarafta bireysel düzenleme (Arrangement) ile diğer tarafta buna uygun dinsel anlamlandırma modelleri arasındaki, diğer bir ifadeyle bir tarafta biz gruplarından topluluklara kadar kolektif düzenlemeler ile diğer tarafta buna uygun dinsel anlamlandırma modelleri arasındaki kesişim noktaları giderek somutlaşıyor. Din etnolojisi ya da din tarihi açısından bakıldığında kesinlikle tanıdık olan günlük yaşamın birbirinden farklı tipik iki “eylem/anlamlandırma kesişim noktaları” gündemde olan konudur. Sonuçta burada günlük yaşamın pratik mantığını desteklemek amacıyla din ve diğer gerekçelendirme motifleri zihinlere yansıtılmaktadır. Sivil toplum tartışmasından tanıdık bir yapıdır bu. Ve gerçekten de bu anlamda günlük yaşamın birçok postmodern dinleri sivil toplumda etkin olmaktadır.

Sekülerleşme: Postmodern Çağda Dinsel Gerçekliği Kapsayamayan bir Tartışma

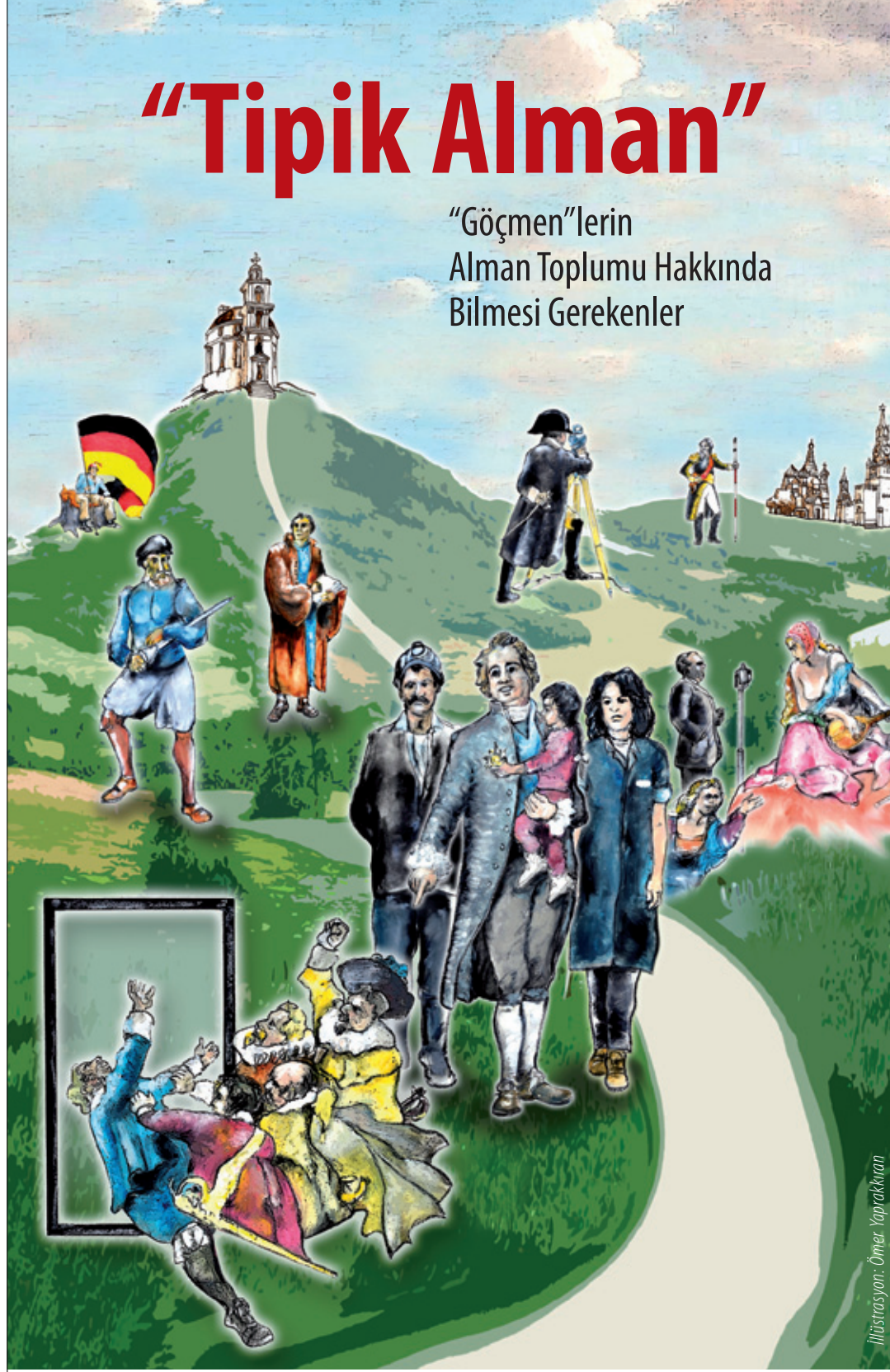
Artık uzun süredir sıcak-mesafeli bir ilişkiye dönüşmüş, ancak gerçekte sekülerleşmemiş devlet ve kiliseler arası klasik ilişki değildir konu olan. Aslında her iki taraf arasına karşılıklı alışveriş düzeyinde olağanüstü bir bağın ve geçmişten günümüze ahenkli, karşılıklı ideolojik desteğin varolması da konunun özünü oluşturmamaktadır. Konu bu klasik ilişkinin ampirik gerçeğe erişimi engellemesidir, güncel dinsel gelişmeleri ve ayrıca göçmenlik-sonrası dinleri gözardı etmesi, hatta kötülemesidir. Ve konu herşeyden önce böylesi bir tutum sergileyen bu klasik ilişkinin, burada sözü edilen dinsel anlamlandırma bilgisi karşısındaki eğitim görevini yerine getirmemesidir. Toplumsal öneme sahip bilginin öne çıktığı durumlarda nasıl bir yol izleniyorsa, bu alanda da artan oranda çalışma yürütmek ve özellikle dini gruplaşmaların sivil toplum çalışmaları yürüttüğü (yerel, siyasi, sosyal, kültürel ya da dinsel olarak etkin oldukları) yerlerde çok yönlü bir biçimde destek vermek ve buna uygun nitelikleri kazandırmak toplumun görevidir.

¹ Bkz. Bukow, Wolf-D.: Der Staatskirchenvertrages zwischen Hamburg und den Islamgemeinschaften. In: Bukow, Wolf-D. U.a.: (Hg.): Inclusive City. Wiesbaden. Springer VS. Baskı aşamasında.

² Verbreite sind magische Redewendungen, Beschwörungen, Gebete, Bittzettel an heiligen Orten, Teilnahme an Passageriten von der Taufe und ggf. Beschneidung usw. bis zu Beerdigungsritualen.

“Tipik Alman”

“Göçmen”lerin
Alman Toplumu Hakkında
Bilmesi Gerekenler

13 Haziran 2015 - Saat: 11:00

Duisburg-Essen Üniversitesi / Essen Yerleşkesi
Glaspavillon - Universitätsstr. 12

Sempozyum kamuoyuna açıktır!

PoliTeknik

ÇOK YÖNLÜ EĞİTİM DERNEĞİ e.V.

info@politeknik.de

SEMPOZYUM 2015

KONUŞMACILAR

DR. V. SILHOUETTE-DERCOURT

Dr. Virginie Silhouette-Dercourt Paris Sorbonne Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde Doçent ve Cente Marc Bloch'da 2012'den bu yana asistan araştırmacı olarak çalışmaktadır. Silhouette-Dercourt Paris Dauphine Üniversitesi'nde tamamladığı doktora çalışmasında, Paris banliyölerinde yaşayan ikinci kuşak göçmenlerin güzellik ve bakım ürünleri tüketimine ilişkin etnografik bir araştırma yürüttü: Kimlik sorunları, aile içi aktarım süreçleri, tüketim mekanları ve ritüelleri. Araştırma konusu göç süreçleri ile tüketim davranışları arasındaki ilişki ve daha spesifik olarak göçmenler (ve çocukları) açısından maddi kültürünün sembolik boyutlarına yoğunlaşmaktadır.

Dr. Silhouette-Dercourt 2010'dan bu yana Alman-Fransız göçmenlerin entegrasyon programlarında tüketim davranışları ile ilgili söylemleri araştırmaktadır. Bu araştırma Fransa Sosyal Bilimler Vakfı (Fondation de France) tarafından seçilerek finanse edilmiştir. Dr. Silhouette-Dercourt ayrıca Paris ve Berlin'de yaşayan göçmen ailelerinin tüketim güzerhahları üzerine incelemeler de yapmaktadır.

PROF. DR. ZEHRA İPŞİROĞLU

1998-2009 yıllarında Almanya'da Duisburg-Essen Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde öğretim üyesi olan Prof. Dr. Zehra İpşiroğlu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Almanca Bölümü'nde ve aynı fakültede kendi kurduğu "Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturgi" Bölümü'nde çalışmalarını sürdürmüştür.

Tiyatro, yazın, eğitim, çocuk ve gençlik edebiyatı, roman, öykü, anı, röportaj alanında yayınları vardır. Bazı yapıtları Almanca'ya, Rusça'ya, Sırpça'ya ve Hindu diline çevrilmiştir.

Yapıtlarıyla 1978'de Milliyet Sanat film öyküsü yarışması birincilik ödülünü, 1987'de Milliyet Sanat edebiyat eleştirisi birincilik ödülünü, 1993'te Tiyatroda Devrim adlı kitabıyla Kültür Bakanlığı Tiyatro Araştırma ve İnceleme ödülünü, Tiyatroda Yeni Arayışlar adlı kitabıyla Kültür Bakanlığı Eleştiri ödülünü, 1997'de yurtdışında Nashornspiel adıyla yayınlanan "Gergedan Oyunu" adlı çocuk kitabıyla Orhan Kemal Öykü yarışması ödülünü, Almanya'da Eselsohr dergisi Sıradışı Çocuk Yazını Ödülü'nü, 2008'de Özgürlük Yolları kitabıyla Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı, 2013'te araştırmaları dolayısıyla Demokratik İşçi Derneği onur ödülünü, 2014'te Afife Jale, Yapı Kredi özel tiyatro ödülünü almıştır.

CLAIRE DOUTRIAUX

1954'te Valenciennes'te doğdu. Paris ve Frankfurt'ta Alman dili ve edebiyatı ve ekonomi bilimleri okudu.

1977-81 Hamburg'da eski filmlerin sahnelendiği iki sinemanın açılması ve yönetimi.

1981'den itibaren Alman televizyonlar için farklı belgesel filmlerin çekilmesi.

1986-1990 La Sept'in (Hamburg) Alman bürosu yönetimi. La Sept ARTE'nin kurulmasında ilk aşamadır.

1990-95 La Sept ARTE'nin belgesel film bölümünde redaktör. 1995-98 Paul Ouazan ile birlikte haftalık bir magazin olan Brut'un tasarlanması ve uygulanması. 1998'den itibaren Paul Ouazan ile birlikte ARTE Fransa'nın "Atelier de Recherche" bölümünün yönetimi.

2004'ten itibaren KARAMBOLAGE Ödülleri: - Karambolage için Adolf-Grimme Ödülü 2006. | - Grande Médaille de l'Académie des Sciences Morales et Politiques, 2007.

| - Karambolage kitabının Fransızca olarak 2004'te ve Almanca olarak 2006'da yayınlanması; ikinci kitabın Fransızca olarak 2007'de ve üçüncü kitap olan Das Beste vom Besten (Karambolage Seçkiler) 2012'de yayınlanması.

- KARAMBOLAGE ÖZEL YAYIN, Elysee Sözleşmesi'nin 50. Yıldönümü olan 22 Ocak 2013'te yayınlanmıştır, 2012-2013. | - KARAMBOLAGE ile 10 YIL, 10. yıldönümünü özel yayını 2014 | - 2006-2010 WAS MIR FEHLT ve 2009-2010: "Was mir fehlt 2": Fransa ve Almanya'da yaşayan göçmenlerin ülkelerinden tanıdıkları, ama artık sahip olmadıkları eşyaları tanıttıkları bir program.

PROF. DR. HANS-DIETER GELFERT

Prof. Dr. Hans-Dieter Gelfert 1937'de Silezya'da doğdu ve mülteci olarak Thüringen ve Schleswig-Holstein üzerinden Duisburg'a geldi ve 1957'de liseyi bitirdi. Marburg, Edinburg ve Londra'da devam ettiği yükseköğrenimini İngilizce dili ve edebiyatı, Alman dili ve edebiyatı ve felsefe dallarında yaptığı doktora teziyle Berlin Hür Üniversitesi'nde tamamladı. 1972'de aynı üniversitede İngiliz yazınbilimleri için asistan profesör oldu. 1972'den itibaren Berlin Pedagoji Yüksekokulu'nda ve 1980'den itibaren Berlin Hür Üniversitesi'nde profesör olarak görev yaptı. 2000 yılı ilkbaharında emekliye ayrıldı. Poe, Dickens ve Shakespeare üzerine yazdığı biyografilerin yanı sıra İngiliz, Amerikan ve Alman mentalitesi ve yazın ve estetiğin nesneleri üzerine kitaplar yayınladı. "Was ist Deutsch, Wie die Deutschen wurden, was sie sind" (Alman Olmak Nedir? Almanların Nasıl Günümüz Almanlarına Dönüştüğü Üzerine) kitabı 2005'te yayınlandı ve 2012'de Çinceye çevrildi.

PROF. DR. WOLFGANG SCHNEIDER

Prof. Dr. Wolfgang Schneider: Hildesheim Üniversitesi Kültür Politikaları Enstitüsü Direktörü, UNESCO "Cultural Policy for the Arts in Development" Kürsüsü Başkanı, 2003-2007 arasında Almanya Federal Meclisi "Almanya'da Kültür" Araştırma Komisyonu uzman kurulu üyesi, Uluslararası Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu Birliği Onursal Başkanı. Birçok yayın dizisi ("Studien zur Kulturpolitik/Kültür Politikaları üzerine Araştırmalar", Frankfurt am Main; "Auswärtige Kulturpolitik/Dışişlerde Kültür Politikaları", Wiesbaden) ve kitap yayımlamıştır: "Weißbuch Breitenkultur. Kulturpolitische Kartografie eines gesellschaftlichen Phänomens am Beispiel des Landes Niedersachsen/Kitle Kültürü Beyaz Kitabı. Aşağı Saksonya Eyaleti Örneğinde Toplumsal bir Fenomenin Kültür Politikası Kartografisi (Hildesheim 2014)", "Das Recht auf Kulturelle Bildung. Ein deutsch-französisches Plädoyer/Kültürel Eğitim Hakkı. Bir Alman-Fransız Pozisyonu (Berlin 2014)", "Theater und Migration. Herausforderungen für Kulturpolitik und Theaterpraxis/ Tiyatro ve Göç. Kültür Politikası ve Tiyatro Uygulamalarının Önündeki Görevler (Bielefeld 2011)".

PROF. DR. MICHAEL SIMON

Münster Üniversitesi'nde etnoloji, genel dilbilimleri ve halkbilimleri yükseköğrenimini magister derecesi ile 1984'te tamamladı. 1988'de doktora, 1988-1997 yılları arasında Münster Üniversitesi'nde görevli ve asistan. 1997'de profesörlük tezi. 1997-2000 Dresden'de Saksonya Tarihi ve Halkbilimleri Enstitüsü'nde halkbilimleri bölümü başkanlığı, 1998-2000 Leipzig Üniversitesi'nde özel doçent. 2000 yılından bu yana Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi'nde kültür antropolojisi/halkbilimleri profesörü. Bonn Üniversitesi Halkbilimleri Bölümüne C 4 profesörlüğü için çağrı (2002'de reddetti). 2004-2005'te Alman Enstitüsü müdürü. 2011-2013 yılları arasında yeni kurulan Film, Tiyatro ve Ampirik Kültürbilimleri Enstitüsü'nün 1. başkanı. Westfalya-Lippe Eyalet Birliği'nin Westfalya için Halkbilimleri Komisyonu'nda seçilmiş üye. Leipzig Saksonya Bilimler Akademisi Tarih Komisyonu, Bad Sobernheim Açık Hava Müzesi Bilimsel Danışma Kurulu, Kaiserslautern Pfalz Tarihi ve Halkbilimleri Enstitüsü'nde seçilmiş üye. Rheinland Pfalz Halkbilimleri Topluluğu Derneği 1. Başkanı.

"Tipi Alm

"Göçmen" Alman Top Hakkında Bilmesi G

ik nan"

lerin
plumu

erekenler

ALISON SMALE

Alison Smale Ağustos 2013'te The New York Times'in Almanya, Orta ve Doğu Avrupa baş-muhabiri olarak Berlin'e geldi. Daha öncesinde 10 yıl boyunca New York Times'in küresel yayını olan International Herald Tribune'in yayın yönetmenliğini yaptı, ardından da genel yayın yönetmeni olarak görev aldı.

Alison Smale International Herald Tribune'a dış ilişkiler editör yardımcısı olduğu The Times Gazetesi'nden (British Times) 2002 yılında geldi. 11 Eylül'de New York'taydı, Times'ın Afganistan savaşı ve sonrasında da Irak savaşı hakkında yayınlanan ve ödül kazanan haberlerinin birçoğunu planlamıştır. Bundan önce The Associated Press için 1990'ların Balkan savaşları ve Avrupa genelinde komunizmin çöküşü hakkında haberler yazdı, Checkpoint Charlie'yi (Berlin'de Amerikalıların ünlü askeri kontrol noktası) 9 Kasım 1989'da yıkıldığı sırada Berlin Duvarı'nı ilk Doğu Almanlarla birlikte geçti.

Alison Smale Rus piyanist ve besteci Sergei Dreznin ile evlidir. Almanca, Fransızca ve Rusçayı akıcı olarak konuşmaktadır.

TUBA TUNÇAK

1976 İzmir doğumlu Tuba Tunçak, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunudur. Üniversite öğrenimine paralel olarak İzmir Ticaret Odası Vakfı'nda spikerlik eğitimi almıştır. 1999'de kazandığı DAAD bursu ile Düsseldorf Heinrich-Heine Üniversitesi'nde Ekonomi Al-mancası kursu görmüştür. 2000'deki üniversite mezuniyetinin ardından Almanya'ya yerleşmiş, DW ve WDR'in farklı servislerinde serbest muhabir ve sunucu olarak çalıştığı sırada İşletme dalında yüksek lisans yapmıştır. 2009'dan bu yana Funkhaus Europa Köln Radyosu ve WDR 5'in Çocuk Yayınları Servisi'nde editör olarak faaliyet göstermektedir. 2013'te Türkçe-Almanca çocuk yayını „Kelebek” ile Alman Radyo Ödülleri'ne aday gösterilmiş, 2014 yılında müzik eğitimi projesi „Kelebek Konserde” ile En İyi Yaratıcı Yenilik dalında Alman Radyo Ödülü'ne layık görülmüştür. 2011-2015 arasında multimedya, çokkültürlü birçok sahne ve radyo projesinin organizasyonunda görev almış; 2014'te Köln Radyosu 50. Yıl Galası'nı düzenlemiştir.

PROF. DR. MICHAEL WINKLER

Prof. Dr. Michael Winkler 1953'te Viyana'da doğdu. Pedagoji (Wolfgang Sünkel'in yanında), Alman dili ve edebiyatı, tarih ve felsefe (Manfred Riedel) dallarında yükseköğrenim gördü. Erlangen Friedrich Alexander Üniversitesi'nde 1979'da doktora ve 1986'da profesörlük tezini verdi. Alman Araştırma Topluluğu'nun (DFG) Heisenberg Bursu'nu aldı, Berlin (Sanat Yüksekokulu) Kiel ve Graz'da profesör olarak çalıştı, 1991'den bu yana Friedrich Schiller Üniversitesi Jena'da Genel Pedagoji ve Sosyal Pedagoji Kuramı Kürsüsü başkanlığı yapmaktadır. Konuk profesör olarak Viyana'da bulunmuş, İsrail, Japonya, Polonya ve Tayvan'da sunumlar yapmıştır.

Ağırlıklı çalışma alanları: Pedagoji teorisi ve tarihi, burada özellikle Schleiermacher'in pedagojisini ve Friedrich Fröbel'i incelemektedir; eğitim-öğretim teorisi ve bu bağlamda özellikle Hegel. Aile eğitimi, okul ve meslek eğitime geçiş. Sosyal pedagoji kuramı, eğitim-sel destek. Günümüz pedagoji tanımları ve egemen pedagojinin eleştirisi.

Çok sayıda yayını bulunmaktadır. Önemli monografiler: Eine Theorie der Sozialpädagogik (Sosyal Pedagojinin bir Teorisi, Stuttgart 1988), Kritik der Pädagogik (Pedagojinin Eleştirisi), Der Sinn der Erziehung (Eğitimin Mantiğı, Stuttgart 2006), Erziehung in der Familie (Aile içi Eğitim, Stuttgart 2012)

ROGER BOYES

1952'de doğdu.

1963 – 1970 Askeri Yatılı Okul Dover

1970 – 1975 Siyasibilimler, Alman dili ve edebiyatı, İsveç dili ve edebiyatı öğrenimi, savaş araştırmaları konusunda yüksek lisans

1978 – 1979 Reuters'in Moskova muhabirliği

1979 – 1981 Financial Times için başyazılar

1979 – 1981 Financial Times Bonn muhabirliği

1981 – 1987 London Times'in Varşova

(Doğu Avrupa) muhabirliği

1987 – 1989 London Times'in Roma (Güney Avrupa)

muhabirliği

1989 – 1992 London Times'in Varşova

(Doğu Avrupa) muhabirliği

1993 – 1999 London Times'in Bonn

(Almanya, Doğu Avrupa ve İskandinavya) muhabirliği

1999 – 2011 London Times'in Berlin

(Almanya ve Doğu Avrupa) muhabirliği

2011'den bu yana London Times'in diplomatik editörü

Bazı Yayınları

„Surviving Hitler – Choices, Corruption and Compromise in the Third Reich” (Simon & Schuster, 2000)

„My dear Krauts – Wie ich die Deutschen entdeckte” (Ullstein, 2006)

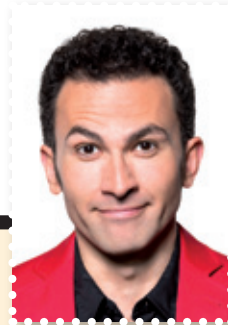
„How to be a Kraut – Leitfaden für ein wunderliches Land” (Ullstein, 2007)

Ossi forever! – Ein Roman aus der Provinz (Ullstein, 2010)

KABARE

FATİH ÇEVİKKOLLU

Fatih Çevikkollu 1972'de doğdu. Oyunculuk eğitimini Berlin Ernst Busch Yüksekokulu'nda tamamladı. 2001 ila 2004 yılların arasında Düsseldorf Tiyatrosu oyun topluluğunun bir üyesi olarak çalıştı. Bu dönemde kendisi ve meslektaşları NRW-Theatertreff tarafından en iyi oyun topluluğu olarak jüri özel ödülü aldı. 1999'da "Alles Atze" dizisinde Murat rolünde Atze Schröder ile birlikte başrollerden biriydi. Mizahıyla dizinin 2003'te sitcom olarak Alman Televizyon Ödülü'nü ve de 2003-2005'te en iyi dizi olarak Alman komedi Ödülü'nü kazanmasına önemli katkı sundu. Fatih Çevikkollu Nisan 2005'ten bu yana düzenli olarak Köln, Aachen, Essen ve Dorsten'de "No M-ganda Club" etkinliğini düzenliyor. Bu programa komedi sahnesinde yükselen dört yeni isim katılıyor. Fatih Çevikkollu bunun paralelinde 2006'da Prix Pantheon Jüri Ödülü'nü kazandı. "Fatihland" ile 2005'te ilk solo turnesine başladı. Ödülde jürinin onuruna yaptığı konuşmada şu sözlerle yer veriliyor: "Jüri Fatih Çevikkollu ile entegrasyonu kabaretistlerin işi olarak gören bir komedyeni ödüllendiriyor. Özenle ve özironiyle her iki kültürü arasında olağanüstü komik bir tarzla köprü oluşturmayı başarıyor: Hem Alman hemde Türk kültürü. Fatih Çevikkollu 2008 sonbaharından bu yana yeni programı "Komm zu Fatih!" ile turnede bulunuyor.

CHRISTOPH TIEMANN

Christoph Tiemann Ruhr Bölgesi'nde doğdu. Vestfalya Wilhelm Üniversitesi Münster'de dilbilim ve teoloji öğrenimini tamamladıktan sonra oyuncu ve sunucu olarak eğitim gördü. 2003'ten bu yana Batı Almanya Radyo ve Televizyon Kurumu'nda (WDR) yazar, oyuncu ve sunucu olarak görev yapmaktadır. "Tiemann's Wortgeflecht" (WDR 5) ve "Tiemann's Wortschatzkiste" (Çocuk Radyo Kanalı) programlarında yayınlanan haftalık köşe yazılarında sözcük ve deyimlerin kökeni ve seyahatini ele alıyor; programla ilgili kitap 2014'te Rowohlt Kitapevi tarafından "Gebratene Störche mit phatten Beats" adı altında yayınlanmıştır.

Christoph Tiemann Münster ve Oberhausen tiyatrolarında oyuncu olarak görev aldıktan sonra ilk kabaret programıyla turneye çıkmıştır. Kabaretist olarak çalışmalarından dolayı birçok ödül aldı: Reinheimer Satirelöwe (2010), Silberne Weisswurscht (2012), Melsunger Kabarettpreis (2013), Goldener Rottweiler (2015). İsviçleri besteci Stéphane Fromageot ile birlikte göç ve kültürel karşılaşmalarını bilim kur-guya uyarlayan „Mondraketenmassaker" adlı müzikali kaleme aldı. Bu müzikal ilk kez 2015'te Münster'de sahnelendi.

“Tipik Alman”

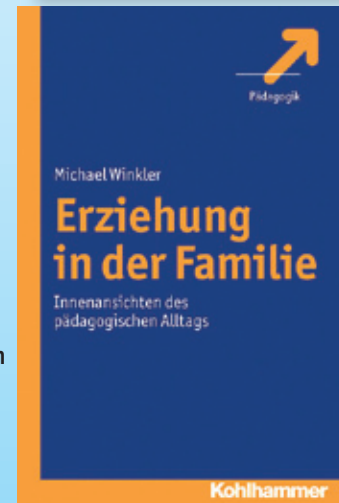
“Göçmen”lerin Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler

13 Haziran 2015 | Cumartesi

- 11:00 **Açılış Konuşmaları**
Andreas Bomheuer (Essen B. Kültür Dairesi Başkanı)
Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan (TAM Vakfı Bilimsel Direktörü)
Safer Çınar (Almanya Türk Toplumu Eşbaşkanı)
Brigitte Rimbach (LaKI)
- 11:45 Ara
- 12:00 I. Oturum
“Özgünlükler”
Prof. Dr. Hans-Dieter Gelfert (Berlin Hür Üniversitesi)
Prof. Dr. Michael Winkler (Jena Üniversitesi)
Prof. Dr. Michael Simon (Mainz Üniversitesi)
- 13:30 Ara
- 14:00 II. Oturum
“Karşılaştırmalar”
Dr. Virginie S. Dercourt (Centre Marc Bloch)
Prof. Dr. Zehra İpsiroğlu (Duisburg - Essen Üniversitesi)
Roger Boyes (British Times)
Alison Smale (The New York Times)
- 16:00 Ara
- 16:15 III. Oturum
“Uygulamalar”
Prof. Dr. Wolfgang Schneider (Hildesheim Üniversitesi)
Claire Doutriaux (ARTE- Karambolage)
Tuba Tunçak (Köln Radyosu - Funkhaus Europa)
- 18:15 Ara
- 18:30 **“Kabare”**
Fatih Çevikkollu
Christoph Tiemann
- 19:30 Kapanış

Kitaplar arasında...**Episteme der Romantik**Volkswissenschaftliche Erkundungen
Michael Simon,
Wolfgang Seidenspinner,
Christina Niem (Hrsg.)**Gençlerle Diyalog**

Zehra İpsiroğlu

Was ist Deutsch?
Wie die Deutschen wurden,
was sie sind
Hans-Dieter Gelfert**My Dear Krauts**Wie ich die Deutschen entdeckte
Roger Boyes**Theater und Migration**Herausforderungen für Kulturpolitik und Theaterpraxis
Wolfgang Schneider (Hrsg.)**Erziehung der Familie**Innenansichten des pädagogischen Alltags
Michael Winkler

Çeviri: PoliTeknik

PD Dr. Eva Borst | Mainz Üniversitesi

TTİP, TiSA ve CETA Çağında Eğitim

Yönünü rekabet ve yarışa göre belirleyen ve çocuk ve gençleri erkenden iş piyasasına hazırlanmaya alıştıran bir eğitime artık eğitim denemez. Çocuk ve gençleri yararlılık derecelerine göre değerlendiren, gelişimlerinin özgül koşullarını gözardı eden ve onları mevcut ilişkilere uyum sağlamaya yönlendiren bir kimse, eğitimin eleştirel düşünmek için yetkinlik kazandırmayı amaçladığını kavramamış birisidir. Ama belki de bu böyle olmalıydı, çocuk ve gençlerin eleştirel eğitim olanağını engellemek amacıyla kapıları planlı olarak kapatmak ve onlara, ancak statükoya uyum gösterdikleri sürece kendilerine yaşama hakkı tanıdığı duygusunu aktarmak, nitekim eleştiriden korkanların gözünde böylesi bir tutum kararlılığı ifade ederdi. Bunun arkasında duran dünya anlayışına ışık tutulduğunda, onun zavallı, sıg, acımasız ve son derece antidemokratik olduğu görülecektir. Çünkü o tarihsel-toplumsal sorumlulukla hareket eden ve eşitsizliğe, ayrımcılığa, sömürüye ve yokulluğa kararlı bir “hayır” ile karşı koymak üzere demokratik haklarından yararlanan değil, aksine betimlenen tarzdaki toplumsal baskılara karşı isyan etmeye gücü yetmeyen insanlar istiyor. İnsan onurunu savunmak salt empati ve acımayı değil, dayanışmacı eylemi anlayışla karşılamayı şart koşar. Rekabet koşullarında elbette olsa olsa seçicilik derecesi ve uygunluk gösterme baskısı artar. İnsanlar kendileriyle baş başa kalmaya itilir.

Genç insanların psikososyal gelişimleri üzerinde bu şekilde etki kurmaya ve onlara kâr amaçları uğruna boyun eğdirmeye yol açan son derece haince bir strateji, Avrupa eğitim politikasının kendisini adadığı eğitim ve eğitim-öğretim sisteminin özelleştirilmesi stratejisidir. O böylece eğitim-öğretim sistemini kontrol ettiğinde toplumu kontrol altına alacağını uzun süre önce kavrayan neoliberal ekonominin maşası haline geliyor. Eğitim-öğretim kurumları çocuk ve gençler için toplumsallaşmanın önemli mercileri olduğundan, eğitim-öğretime el atmak aynı zamanda onların psikolojisine el atmaktadır.

Eğitim-öğretim sanayisinin önünü açmak amacıyla yapılan ilk deneme 1995'te kararlaştırılan General Agreement on Trades in Services¹ (GATS) Anlaşması'dır. Bu anlaşma Dünya Ticaret Örgütü'nün (WTO) hizmetler alanında sınır ötesi ticareti düzenleyen ve onun liberalleşmeye devam etmesini hedef olarak belirleyen, bir diğer ifadeyle yaşamsal güvencelerin (su, elektrik, sağlık, altyapı, eğitim-öğretim ve daha birçok alanın) özelleştirilmesini, yasal yönergelerin kuralılaştırılması (Deregulierung) ve sosyal devlet düzenlemelerinin küresel ölçekli şirketler lehine kaldırılmasını isteyen uluslararası, çok taraflı anlaşmalardır. Bu anlaşmalarla birlikte tüm eğitim-öğretim kurumları milyarlarca kâr sağlama-

yı uman özel yatırımcılara açılmıştır. GATS Almanya'da en azından eğitim-öğretim alanında kendini pek kabul ettirememiştir. Buna rağmen çok çeşitli özelleştirme eğilimleri olduğu görülüyor: Büyük şirketlerin finanse ettiği vakıf profesörlükleri ve desteklediği projeler, amfiler ve dersliklere sponsor olunması, kamu-özel sektör ortaklığı (Public-Private-Partnership), üniversite yerleşkelerinde reklam yapılması, şir-

ketlerin hazırladığı ders materyalleri şu anda bile özel sektörün ne denli kamusal eğitim-öğretim sistemine bulaşmış olduğunu ortaya koyuyor (bkz. Hochschulwatch.de; GEW Privatisierungsreport). Aslında Almanya'da özel eğitim-öğretim kurumlarının oranı henüz sınırlı. Ancak TTIP, TiSA ve CETA ile özelleştirme süreci hız kazanacak.

Gizli görüşmelerle yürütüldükleri için her üç serbest ticaret anlaşması hakkında pek az şey biliniyor olsa da, patavatsızlıklar nedeniyle kamuoyuna sızan birkaç önemli noktayı açıklamak olanaklı. Serbest ticaret anlaşmaları arasında en çok öne çıkanlar AB ile ABD arasındaki Transatlantic Trade and Investment Partnership² (TTIP) ve AB ile Ka-

tehdit altına alması ve belki de yok etmesidir. Pekiyi yatırımcının korunması ne anlama gelir ve bu Alman ve de Avrupa eğitim-öğretim sistemi için ne ifade eder? TiSA örneğiyle bunu açıklamak istiyorum, çünkü o yaşamımıza en derinden nüfuz edecek ve öte yandan kamusal okul ve yüksekokul sistemini kalıcı olarak dönüştürecek anlaşmadır³. TiSA 1990'lardan bu yana özelleştirmeyi hazırlayan GATS projesinin de-

vamı olarak görülebilir. Kuralılaştırma ve özelleştirme herşeyden önce sağlık, eğitim-öğretim, elektrik, içme suyu ve finans endüstrisi alanlarında etkisini gösterecek. Özellikle “Avrupa Parlamentosu tarafından şu an kabul edilmiş görünen tahkim mahkemeleri” (Jehle 2014, S. 2) son derece sorunlu bir konudur, bu mahkemelerin görevi devlet müdahaleleriyle yatırımcı kârında yaşanacak düşüşü engellemektir. Örneğin bir ülke eğitim-öğretimin yasa gereği ücretsiz olmasını yükümlü kılıyorsa, o zaman yatırımcılar, devlete karşı, demokratik kontrolü olmayan ve kamuoyunun yapılan pazarlıklardan dışlandığı özel bir tahkim mahkemesinde tahmin edilen finansal zararın karşılanması için hukuksal yola başvurabilirler.

İNSAN ONURUNU SAVUNMAK SALT EMPATİ VE ACIMAYI DEĞİL, DAYANIŞMACI EYLEMİ ANLAYIŞLA KARŞILAMAYI ŞART KOŞAR.

KAMUSAL OLANIN ÖZELLEŞTİRİLMESİ VE DEMOKRASİSİZLEŞTİRME EĞİTİM-ÖĞRETİM SİSTEMİNE ETKİLİ BİR DARBE VURMUŞ VE EĞİTİM-ÖĞRETİMİ KÂR MARJINI ARTTIRMAKTAN BAŞKA ANLAM TAŞIMAYAN BİR ÜRETİM FAKTÖRÜNE DÖNÜŞTÜRMÜŞ OLUR.

nada arasındaki Comprehensive Economic and Trade Agreement³ (CETA) anlaşmalarıdır ve şu an “Avrupa Yurttaş İnisiyatifi Öz Örgütlenmesi” aracılığıyla geniş bir kitle tarafından bilinmektedir. Yurttaş İnisiyatifi anlaşmaların içerdiği tehlikeler hakkında insanları aydınlatıyor ve imza kampanyasıyla pazarlıkların durdurulması çağrısında bulunuyor. Kamuoyunun dikkatinden kaçan nokta ise yalnızca hizmetlere yoğunlaşan ve AB, ABD, Kanada ve daha 22 ülke ile imzalanması düşünülen Trade in Services Agreement⁴ Anlaşması'dır (TiSA). Her üç anlaşmanın ortak yönü henüz devlet tarafından örgütlenen yaşamsal öneme sahip güvence ve yardımların kapsamlıca özelleştirmesini hedeflemesi ve yatırımcılara özel tahkim mahkemeleri aracılığıyla sağlanacak koruma nedeniyle, toplumun demokratik özerkliğini yoğun bir

hakkında bilgi edinemediği görüşmelerde pazarlık yönetiminin şeffaf olmaması, birkaç büyük yatırımcı lehine kârların güvence altına alınması, tüm bunlar birlikte demokratik özantlaşımımız için bir tehdit oluşturmaktadır. Kamusal olanın özelleştirilmesi ve demokrasisizleştirme eğitim-öğretim sistemine etkili bir darbe vurmuş ve eğitim-öğretimi kâr marjını arttırmaktan başka anlam taşımayan bir üretim faktörüne dönüştürmüş olur. Ücretli eğitim seçmecilik baskısının artmasına ve eğitim hakkının kalıcı olarak sınırlandırılmasına neden olmakla kalmaz, aynı zamanda birçok insanın bağımlı olacağı eğitim kredilerine finans endüstrisinin ilgisi büyük olacaktır. Araştırmalar özellikle eğitim kurumlarının özelleştirilmesinde büyük mesafe katetmiş ABD'nde borçlanmanın oldukça arttığını gösteriyor (bkz. Lohmann 2003). Bu şartlarda, eğitimin, neoliberalizm tarafından tümüyle ele geçirilmeye karşı direnme olanağının koşulu olarak hayata geçip geçmeyeceğine kuşkuyla bakılmalıdır.

Kaynak:

Jehle, Christoph (2014): TiSA: Alles wird vermarktet, in: Telepolis (<http://www.heise.de/tp/druck/mb/artikel/42/42131/1.html>) abgerufen: 30.04.2015

Lohmann, Ingrid (2003): Bildung – Ware oder öffentliches Gut? Auswirkungen des General Agreement on Trade in Services (GATS), in: Gerd Köhler, Gunter Quaißer (Hrsg.): Bildung -- Ware oder öffentliches Gut? Über die Finanzierung von Bildung und Wissenschaft. (Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft: Materialien und Dokumente Hochschule und Forschung 103) Frankfurt a.M. 2003, S. 242-252.

¹ Almanca: Allgemeines Abkommen über den Handel mit Dienstleistungen, abgeschlossen 1995. (Türkçe: Hizmetler Ticareti Genel Anlaşması, karara bağlandığı tarih 1995)

² Almanca: Transatlantische Handels- und Investitionspartnerschaft, Verhandlungen begonnen 2013.

(Türkçe: Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı, pazarlıklara başlandığı tarih 2013)

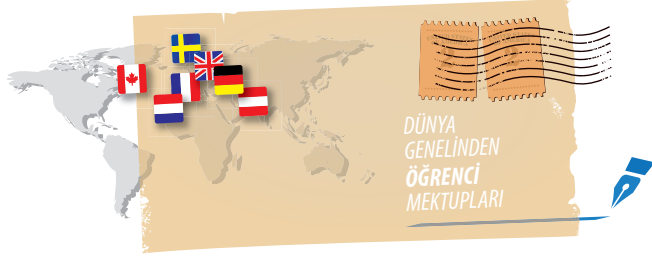
³ Almanca: Umfassendes Wirtschafts- und Handelsabkommen, steht kurz vor dem Abschluss.

(Türkçe: Kapsamlı Ekonomi ve Ticaret Anlaşması, uzlaşmaya varılmak üzere)

⁴ Dt.: Abkommen über den Handel mit Dienstleistungen, Verhandlungen begonnen 2012.

(Türkçe: Hizmet Ticareti Anlaşması, pazarlıklara başlandığı tarih 2012)

⁵ Bu makale kısa olması nedeniyle kapsamlı olarak serbest ticaret anlaşmalarını irdelleyemeyecektir, ancak günümüz toplumunu için hangi tehlikelerin beklediğini ortaya koyacaktır.

Kaynak: © Köln Tourismus GmbH

Hatice Delioğlu

Köln-Almanya

Ben Hatice, 17 yaşındayım ve Köln'de yaşıyorum. Babam 17 yaşındayken dedem onu çalışıp para kazanması için Almanya'ya getirmiş. Annem ise Türkiye'de bir köyde yaşıyordu. Evlilik yaşı geldiğinde evlenip babam onu Almanya'ya getirmiş. Zaman sonra iki oğulları olmuş, benden az yaş farkı ile abilerim.

Evlendikten 7 yıl sonra babam kalp krizi geçirip hayatını kaybetmiş. Ani ölüm haberi annemi fazlasıyla sarsmış. Kısa süre sonra annem bana hamile olduğunu öğrenmiş "üç çocuk ile yapayalnız dilini bile bilmediğim bu ülkede ben nasıl yaşarım" diye çok kez düşünmüş. Tek başına gurbette bizleri kimseye muhtaç etmeden büyütmeğe çalıştı ve başardı. Gerek okul gerek hastalık. Her birimiz için koştu hem annelik hem babalık yaptı. Annem göçle birlikte hayat mücadelesi verdi.

Aradan yıllar geçtikten sonra artık bende büyüdüm ve gurbet elde yaşamın sıkıntılı olduğunu anladım. Özellikle akrabalarımın hepsi Türkiye'de olması beni daha da etkilemişti.

Yaşadığım ülkede dışarıda ana dilimde konuşamam ilk zoruma giden şeydi. Çevremde ve okulda genelde türk arkadaşlarım ile vakit geçirdiğim için durumu biraz kolaylaştırdı. Bundan dolayı çoğunlukla Türkçe konuşurum ve kendimi bu dilde daha iyi ifade edebildiğimi düşünürüm.

Ben burada bir yabancıydım ki hala da öyleyim ve böylede kalacak. Fakat 12 yıllık okul hayatımda hiçbir zaman yabancı olduğum için sıkıntı çekip dışlanmadım. Bazı arkadaşlarımdan ise bu tür sıkıntılar çektiklerini duyuyorum.

İzine, vatanıma gittiğimde "Almanca" olarak adlandırılmak beni biraz sarsırsa fazla etkilemiyor. Kendimi orada daha iyi hissediyorum. Heryerde ana dilimi konuşabiliyorum, anlaşılamama gibi sıkıntılar olmuyor. Genelinde oradaki insanlar bana göre daha samimi ve daha sıcakkanlılar.

Her ne kadar ileride Türkiye'de yaşamayı çok istesemde burada doğmuş, büyümüş bir gurbetçi olarak çok fazla sıkıntılar çekmiyorum. Aynı zamanda burada yaşayarak çok şey öğrendim.

Ama Türkiye'nin yeri farklı, içimde ki bu vatan hasreti hiç sönmeyecek.

Ceren Köse

New Jersey-ABD

Merhaba benim adım Ceren Köse, 11 yaşındayım. Ailem ile Türkiyeden Amerika'ya geldik. Üç yaşında bir kardeşim var. Yaklaşık 6 yıldır Amerika'da yaşıyoruz. Türkiye'ye ilk ve en önemli gitme nedenimiz bizimle olmayan ailelerimizi görmek. Sonra ikinci sebebi-miz Türkiye bizim memleketimiz. Ailem ile ben Türkiye'ye gitmek çok isteriz lakin Amerika'nın yüksek imkanlarından dolayı burayı tercih etmek daha mantıklı. Şimdi gittiğim okul "Beck Middle School". Öğretmenlerim şu ana kadar hiç birinin kötülükleri bana dokunmamış, ama en sevdiğim öğretmen fen öğretmenim. Ben öğretmenlerimle İngilizce konuşurken ailem ile ya Türkçe ya da Kürtçe konuşurum.

Arkadaşlarım her tür yerden ve her tür kültürden gelen insanlar. Bazıları var ki Türk bazıları var ki Chinese ama onun hiç önemi yok benim için karakter önemli. Mesela bencil birisi olmasın, ağır başlı ve efendi olması çok önemli benim için karakter lazım. Chinese'miş Japanese'miş hiç farketmez önemli olan içindeki insanlık.

Ben Türkiyede Adıyaman'da yaşıyordum ama şimdi Amerika'da yaşıyorum. Türkiye'nin en sevdiğim bir tarafı benim ailemin orda yaşaması. Türkiye'de okul dışında gittiğim yerler teyze-

ler ve akrabalar ve bazende çarşılarıdır. Basketball, volleyball, ve soccer and sevdiğim sportif ve eğlenceli aktivitelerdir. Yetişkinlerin bize role model olması gerekirken bazen olmuyorlar o yüzden "Yetişkin" deyimi bana çok anlamsız geliyor. Hele de Amerikan yetişkinleri. Amerika ile Türkiye çok farklı ülkeleri hem ortak noktaları var hem de değişiklikleri var. Ortak noktaları iki ülkenin değişik insanları var kimi var terbiyeli ve akıllı kimi o kadar değil. Ama Türkiye'nin bizim memleketin bir terbiyesi bi ahlakı var ama bura için aynısını söyleyemem. Göndermek istediğim mesaj "Siz olun siz hep kendiniz olun" kimse ya da birşey için değişmeyin. Ben buranın nasıl bir memleket olduğunu anlattım. Benimle aynı düşünmeyen varmı?

Enis Ercan

New Jersey-ABD

Merhaba, Benim adım Enis Ercan, 10 yaşındayım. Ben ve kardeşim Amerika'da doğduk. Kardeşim dört yaşında. Kardeşimle sadece Türkçe konuşuyorum. Çünkü hem İngilizceyi o kadar iyi anlamıyor, hem de onun Türkçe konuşabilmesini istiyorum. Annem ve babamla da Türkçe konuşuyoruz. Yalnız burdaki çoğu Türk çocuğu İngilizce konuşuyor.

Amerika'da New Jersey eyaletinde yaşıyorum. Amerika'ya ben doğmadan önce 2003'te gelmiş. Ailemle birlikte New Jersey'e, bu eyalete yeni taşındığımız için biraz zorlanıyorum. Eski okulumu çok özleyorum ama buradaki yeni arkadaşlarımdan da memnunum.

Normalde Türkiye'ye her yıl ya da iki yılda bir ziyarete gidiyoruz. Bütün akrabalarım Türkiye'de. Onları görmeyi çok seviyorum. Babaannem ve anneannemler de arada bizi ziyarete geliyor. Türkiye'de en sevdiğim şeyler sarayları müzeleri gezmek, bir de köylere gidip ağaçlara çıkmak, hayvanları görmek. Türkiye'de en şaşırdığım şey, herkesin değişik şekilde Türkçeyi konuşması ve her şehirde olan savaşlar, kaleler, ve tarihi yerler ilginç geliyor. Ailem şimdilik Türkiye'ye dönmeyi düşünmüyor.

Ben Parkway Elementary School'a gidiyorum. Sınıfımızda 20 öğrenci var. En sevdiğim arkadaşlarım komşumuz ve sınıf arkadaşım Andrew, sınıftan Michael, Zachary, Trevor ve Edison. Haftasonu okulu arkadaşlarımdan Onur, Hüseyin, Ali, İhsan, İbrahim ve Burak. Hafta içi okulumdaki öğretmenim biraz sert birisi ama yine de adil ve iyi bir öğretmen. Öğretmenimin en sevdiği yönü sevdiği öğrenci bile olsa haklı olan tarafı tutuyor.

Okulumun güzel tarafı daha çok tenefüs vaktimiz var (30 dakika). Arkadaşlık kurmak zor değil. Okuldaki kötü kurallar sınıfa girmek için sırada beklerken ille de öne bakmamız gerekiyor. Bir de çoğu tenefüs öğretmenleri çok sert ve bazen nazik değiller.

Eğitim güzel ama tek kötü tarafı saatlerce halının üstünde oturup öğretmenimizi ders anlatırken izlememiz gerek. Öğretmenimiz hands-on aktiviteler yaptırmıyor. Ama öğretmenimiz iyi öğretiyor. Ben siyaset bilimi ve hukuk okumak istiyorum.

Biz Mount Laurel New Jersey'de yaşıyoruz ve buranın en güzel yanı etrafında Türklerin olması. Sevmediğim tarafı da çok trafik olması ve daha pahalı olması. Okul dışında Türk haftasonu okuluna gidiyorum ve ailemle markete, yemek yemeye, eşya almaya, parka, ya da çocuk muzesine gidiyoruz. Arkadaşlarım genelde Amerikalı ya da Türk. İngilizce'yi daha çok konuşuyorlar ama Türk arkadaşlarımla Türkçe konuşmayı daha çok istiyorum.

Ben karateye gidiyorum. Kütüphaneye gidiyorum, resim ve tiyatro derslerine gittim. Boş zamanlarımda hikayeler yazmak, resim yapmak, kutulardan eşyalar silahlar yapmak, kitap okumak ve kardeşimle oynamayı seviyorum. Burada Türklerin olması güzel. Sevmediğim tarafı ise fiyatlar çok pahalı ve yerli halk biraz sert.

Burdaki insanların Türkiye'deki insanlara kıyafetleri benziyor. Buradaki insanlar Türkiye'deki insanlara göre biraz daha nazık olan yönleri var. Türkiye'deki insanlar ya da burdaki Türkler daha vefalı olabiliyor. Sevmediğim tarafı Türkler hep İngilizce konuşuyor. Diğer ülkelerdeki Türkiyeli göçmen çocuklarına mesajım Türkçe'yi konuşmaya devam etsinler unutmasınlar. Sizin ülkenizde çocukların davranışları size karşı nasıl? Teşekkürler.

Kaynak: Collectie Stadsarchief Oss

Hilal Büyükbaş

Oss-Hollanda

Ailem 35 senedir Hollanda'da yaşamaktadır. Ben 16 yaşındayım. Kardeşlerim ve ben Hollanda'da doğduk. Biz Türkçe ve Hollandaca konuşuyoruz. Annemle ve babamla evde Türkçe ve arada Hollandaca konuşuyoruz. Türkiye'de amcamlarla, teyzelerimle ve kuzenlerimle görüşüyorum. Türkiye'ye her sene gitmeye çalışıyoruz. İstanbul'u çok seviyorum, orada gezmeyi. Hollanda'da teyzem, anneannem, dedem, kuzenlerim ve dayımlar oturuyor. Ailem ileride Türkiye'ye dönmeyi düşünmüyorlar, emekli oldukları zaman.

Hollanda'da ben Lise 4'e gidiyorum. Okulumun adı Het Mondriaan College ve sınıfımda 30 tane öğrenci var. En sev-

diğim arkadaşımın adı Manolya Özkı-yıkçı. Öğretmenim hakkında en sevdi-ğim özellik bize gösterdiği yakınlığı. Sı-nıfımda Hollandalı, Türk ve Faslı öğren-ciler bulunuyor. Okulda en sevdiğim ku-ral eğer bir yeri kirletirsen bir saat oku-lun temizliğinde yardımcı olmalısın. Eğitimden beklediğim ileriki hayatımda bana katkısının çok olması ve eğitim sa-yesinde iyi bir işsahibi olabilmem. İleri-de daha ne olacağımı bilmiyorum.

Hollanda Oss şehrinde yaşıyorum. Hollanda'da herkese bakım var, ve fa-kirler yok. Okul dışında kafeteryaya gi-diyorum ve arkadaşlarımla gezmeye. Ai-lemle haftada bir kere yemeğe çıkıyoruz. Sosyal çevremi oluşturan arkadaşlar Türk, Faslı ve Hollandalılardan oluş-maktadır ve en fazla Hollandaca diliyle iletişim kurarız. Spor olarak fitness yapı-yorum. Boş zamanımı arkadaşlarla va-kit gecirerek veya spor yaparak geçiriyorum. Çevremde Türklerin ve Hollandalı-ların daha çok bir araya gelmesi ve bir-likte vakit geçirmesi ileride gelecek olan nesiller için olumlu.

Kaynak: visistockholm.com

Buse Almalı

Farnborough-İngiltere

Ben Buse Almalı. 14 yaşındayım ve kardeşlerimle İngiltere'de doğup büyü-düm. Annem İngiltere'ye 16 sene önce gelmişti ve babam ise 20 sene önce gel-mişti. Evde ailemle Türkçe konuşuyo-rum, bazen kardeşimle İngilizce. Okul-da veya dışarıda İngilizce konuşuyoruz. Her yaz tatilinde ailemle Türkiye'ye gidiyoruz ve akrabalarımızı görüyo-ruz. Türkiye'yi çok seviyorum. Özel-likle yiyeceklerini çünkü çok lezzetli. Türkiye'de beni en çok şaşırtan durum, trafik kurallarının önemsenmemesi.

İngiltere'de ailemle Farnborough'da yaşıyoruz ama akrabalarımız da var. Dayılarım, amcalarım ve kuzenle-rim. Sık sık görüşüyoruz. Annem ileri-de Türkiye'ye dönmeyi çok istiyor. Ben ve kardeşlerim okuduktan sonra belki mesleklerimizi Türkiye'de devam ede-biliriz. ben Tomliscrore School & Sixth Form Collage'e gidiyorum ve 2 senedir orada okuyorum. Sınıfımda 28 öğrenci var. Sınıf öğretmenim 'Miss Irvine' ve çok iyi bir öğretmen. Dersleri çok güzel anlatıyor ve çok cana yakın bir bayan. Sınıfımda Fransız ve Çinli öğrencilerde var. En iyi arkadaşım 'Gemma & Jasmi-ne'. Onları kendime çok yakın hissediy-orum çünkü birlikte sürekli zaman ge-çiriyoruz.

Okul kurallarının güzel ve mantık-sız olanları da var. İyi taraflı, disiplinli-yiz. Sınıflarda sakız çiğnemek yasak ve birçok ödüller var. Kötü tarafları, kıra-vatımızın 5 çizgisini görmeleri lazım ve kantin yemeğini dışarıya çıkartamıyo-ruz. Eğitimin olumlu tarafı; tüm dünya-dakilerin bildiği ve öğrendiği şeyleri öğ-reniyoruz. Olumsuz tarafı ise; sınavlar-da tüm öğrendiğimiz bilgileri hatırla-mak zorundayız. İngiltere çok disiplin-li bir ülke olduğu için, çoğu şeylerde çok başarılı.

Ailemle, arkadaşlarımlar AVM'ye, Restoran'lara, Kütüphane'ye ve Londra gibi yerlere gidiyoruz. Ben çoğunlukla İngiliz ve Hint arkadaşım ile takılıyorum ve İngilizce konuşuyoruz. ben hobi ola-rak, haftada 1 veya 2 kere yüzmeye gi-diyorum çünkü havuz dersi alıyorum. Artı, netbol oynuyorum. Boş zamanım-da, kitap okuyorum veya matematik ça-lışıyorum. Bazen arkadaşlarla çıkıyo-ruz. Çevremdeki olumsuz şey AVM çok erken kapanıyor.

Türkiye ve İngiltere arasında çok fark var. Türkiye'de dersler daha zor ama insanları çok daha rahat. Bir Türk çocuk, farklı bir ülkede yaşıyorsa, onla-ra önerim, 'Mutlaka Türkçe'yi öğrenin'. Onların geleceği için, süper ve şahane bir şey olacaktır.

Kaynak: www.visistockholm.com

Denis

Stockholm-İsveç

Merhaba!!!

Benim adım Denis. Ben 13 yaşın-dayım. Benim ailem Bulgar göçmeni. Bulgaristan'dan İsveç'e yeni geldik. İs-veç dilini öğrenene kadar hazırlık sını-fına gideceğim. Okulumdan çok mem-nunum. Özellikle öğretmenlerim çok iyi. Bulgaristanda' ki öğretmenlerden fark-lı olarak bize sert davranmıyorlar. Me-sela kötü birşey yapsak, buradaki öğret-menler doğruyu anlatmaya çalışıyor-lar, vurmuyorlar. Orada olsa hemen kı-zarlardı.

Sınıf arkadaşlarım da çok iyi, benim-le herşeyi paylaşıyorlar. Değişik ülkeler-den arkadaşlarım var. Moğolistan, Yu-nanistan, Rusya, Somalia gibi... Ama Bulgaristan'daki arkadaşlarımı çok öz-lüyorum.

Stockholm'de Rinkeby bölgesinde otu-ruyoruz. Bence burası hoş bir yer, yazın daha güzel oluyor. Arkadaşlarımla dı-şarıda oynayabiliyorum. Havuza gide-biliyoruz. Ailemle yürüyüşe çıkıyoruz.

Teyzem ve kuzenlerim İsveç'te doğ-muşlar, ailemin diğer fertleri Bulga-ristan doğumlu. Evde genellikle Türkçe konuşuyoruz. Bulgaristan'da haftada iki saat Türkçe dersimiz vardı. İsveç' te de Türkçe derslerine devam ediyorum. Türkçe'miz Pazartesi günleri bir saat. Ders saatlerinin dışında ama koş koş-a gidiyorum. Okul sonrası olmasına rağ-men dersleri kaçırmıyorum. Ençok öğ-retmenimin okuduğu kitabı dinlemek hoşuma gidiyor. Diğer Türk öğrencilerle beraber olmak beni mutlu ediyor. Arka-daşlarımla beraber ders yapıyoruz, ke-lime oyunları oynuyoruz. Türkçe ödev-lerimi yapmaya özen gösteriyorum, ak-satmadan zamanında teslim ediyorum.

İleride öğretmen olmak istiyorum. Ço-cukları çok seviyorum, onlara yeni bilgi-ler öğretmek çok zevkli olsa gerek...

Kaan Enbatan

Toronto-Kanada

Merhaba,

Sizlere bu yazımda, kendim ailem ve Kanada'daki yaşantım hakkında bazı bilgiler vermeye çalışacağım. İsmim Kaan Enbatan ve 1 Kasım 2000 tarih-inde Kanada'nın Toronto kentinde doğ-dum. Ailem 1999 yılında Amerika'ya taşınmış, (Türkiye'nin inanılmaz İstan-bul'undan Amerika'nın küçük bir şeh-rine - Rochester'e). İlk zamanları zor-muş Rochester'da ama daha sonra aynı yıl içinde Kanada'ya taşınmışlar. Ben bir yıl kadar sonra doğmuşum ve ailem-le beraber 15 senedir Kanada'dayız. Ai-lemizde 4 kişiyiz, ben, abim, annem, ve babam. Abim İstanbul'un Kadıköy semtinde doğmuş, abimle güzel bir abi-kardeş ilişkimiz vardır ve güzel eğ-leniyoruz beraber. İkimiz de İngilizce ve Türkçe'yi biliyoruz, ama ben azıcık Fransızca da biliyorum okuldan. Abim-le genelde İngilizce konuşuyoruz ama annem ve babamla Türkçe konuşuyo-ruz. Türkiye'yi biz çoğu zaman özlüyo-ruz çünkü bütün ailemiz orada, genelde sık sık ararız ve gittiğimizde de müm-kün olabildiği kadar herkesle görüşyo-ruz. Türkiye'ye çok fazla gidemiyoruz ve genelde iki senede bir gitmeye çalış-ıyoruz. Annem ve babam çok ama çok öz-lediler Türkiye'yi ve 2020 yılında dön-meyi düşünüyorlar çünkü onlar hayat-larına Türkiye'de başladılar ve orada bi-tirmek istiyorlar. Oraya gidip gezip, eğ-lenmek istiyorlar, arkadaşlarla, akraba-larla ve herkesle gezip tozmak istiyorlar çünkü senelerdir yapamıyorlar. Bunun için 2020'de büyük ihtimalle annem ile babam Türkiye'ye dönecekler.

Ben şu anda lise 1'e gidiyorum ve okul benim evime çok yakın. Benim 4 ayrı sınıfım var ve yaklaşık 24 öğrenci var her sınıfta. Okulda çok arkadaşım var, hepsini söylemek çok zor olur ama gerçekten çok çeşit arkadaşım var. Öğ-retmenlerimin hepsi de güzel ve saygılı insanlar. Okulmda çoğu kurallar güzel ama bazıları da biraz zor. En sevmedi-

ğim kural okulun kapanması için en az 15 cm. kar olması gerekiyor ya da sıcak-lığın 25C'nin altında olması gerekiyor. Bunlar çok büyük kurallar ve çocuklar için çok zor oluyor çünkü çocukların so-ğukta ve karın içinde yürümesi gereki-yor. Ben okulda herşeyi olumlu buluyo-rum çünkü okul zamanları çok güzel ve eğlenceli zamanlar ve okulumu çok se-viyorum. Üniversiteye gittiğimde de tıp okumayı istiyorum, çünkü tıp hep beni ilgilendiriyor ve çocukluktan beri isti-yorum.

Ben Kanada'nın Ontario eyaletinin Mississauga kentinde yaşıyorum. Bizim yaşadığımız yer neredeyse bütün önem-li yerlere yakın. Bu bizim için çok önem-li çünkü uzakta olsaydık çok zor olurdu, çok sosyal olamazdık ve sosyal olmak bizim için önemli. Okul dışında biz ba-zen Toronto'ya gidiyoruz, ya da Niagara Falls'a gidiyoruz ama fazla değişik yer yok. Bizim arkadaşlarımızın neredeyse hepsi Türk ve onlarla genellikle Türk-çe konuşuyoruz. Bazı arkadaşlarımız da Hindistanlı veya Pakistanlı ve onlar-la da İngilizce konuşuyoruz. Turkish So-ciety of Canada isimli bir derneğimiz var ve bu gurup inanılmaz güzel ve eğ-lenceli etkinlikler yapıyor. Ben ve ailem bu derneği çok seviyoruz ve hep gönül-lü olarak yardım ediyoruz. Onun dışın-da ben bazen spora da gidiyorum. Boş zamanımız olduğunda genelde alışveriş merkezlerine gidip geziyoruz ve eğleni-yoruz. Bizim çevremizdeki çoğu şeyleri olumlu, hoş ve güzel buluyorum.

Göçmen olarak yaşayan insanlara bir kaç şey diyebilirim. Yaşadığınızı ül-kedeki insanlar size çok ilgi gösteriyor-lar ve yardımcı oluyorlar. Ama sizinle çok yakın ve samimi olmuyorlar. Ben-ce Türkiye'deki insanlar çok daha ilgili oluyorlar ve daha güzel muhabbet edi-yorlar, ama Kanada'daki insanlar bence daha saygılı, daha rahat, az meraklı ve dedikoducu oluyorlar. İki insan gurubu-nu da çok seviyorum çünkü güzel ve hoş oluyor değişik insanlarla konuşmak.

Türk göçmenlere benim mesajım, oradaki kurallara ve insanlara saygı-lı olmaları ve düzenli bir şekilde yaşa-maları. Oradayken Türk'leri temsil et-tiklerini unutmamaları ve onları kötü-lememeleri. Sen kötülersen o zaman on-lar da Türk'leri kötülerler. Onu yapma-maya çalışıp Türk'leri güzel olarak tem-sil etmen gerekiyor, o zaman onlar da Türk'leri güzel olarak bilirler ve daha fazla sevgi ve saygı gösterirler. Göç-men olduğunda oradaki dili öğrenmek de çok önemli ama kendi dilini unut-mamak çok daha önemli ve bunun için de hep pratik yapmak gerekiyor. En son şey de göçmen olduğunda orada bir Türk gurubu veya derneği bulmak ve ona katılmak. Eğer katılırsan çok daha güzel insanlarla buluşursun ve etkinlik-ler yapıp Türk'leri çok daha güzel tem-sil edebilirsin ve bu çok güzel birşeydir.

Bu yazımda size bazı konuları anlat-maya çalıştım. Benim yazımı okuduğu-nuz ve ilgi gösterdiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Saygılarımla

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Antonius Holtmann

Osnabrück Kırsalından Ohio ve Indiana'ya (ABD)

19. Yüzyıl Başlarında Alman Göç Sorunları

Kaynak: © Deutsches Auswandererhaus / Foto: Kay Riechers

Rakamlar

Hannover Krallığı'nın Osnabrück Landdorstei'nden (yönetim bölgesi olarak bir il ile karşılaştırılabilir) gerçekleşen göçü seçtim, çünkü özellikle bu konu üzerinde çalıştım ve kanıtlanabildiği gibi, 1830'lu ve 1840'lı yıllarda Almanya'dan göç edenler arasında bu bölgeden göçenlerin oranı %11'den (1836) yaklaşık %14'e (1845) ulaşmıştır. Osnabrück'ten göçün 1832-1840 arasındaki oranı toplam göçün %5,5'ini oluşturmuştur. 1841-1850 arasında oran henüz %3,5'tir, 1851-1866'da artık yalnız %1,8'dir. Ama Almanya nüfusunun yaklaşık %1'i Osnabrück Landdorstei'nde yaşıyordu¹.

Yapılar, Kurumlar, Motifler

Demek ki çoğu burada kalmış, yapısal temeller, kurumsal güvenceler ve bireysel nedenler ve motifler olarak ata yadigarı vatandan ayrılmak için sıralanan ve "göç teorileri" olarak soyutlanan ve de sınıflandırarak yoğunlaştırılabilen nedenlere rağmen. İster yapılar, ister kurumlara ya da bireysel motiflere ağırlık verilsin: Mutlaklaştırılmadıkları koşullarda izlenen bu yolların hiçbirisi hatalı olmayacaktır. Biliminsanları genelleme yaparak kağıda ne dökerlerse döksünler, sonuçta kişiler ve onların kendi yaşam koşullarıyla ilgili algıları neye vurgu yapıldığını belirleyen asıl nedendir.

Değişiklikler

18. yüzyılın henüz ilk otuz yılında birçok kişinin yaşam durumu, bu kişilere, Fransız Devrimi'ne (1789) rağmen, sosyal katmanların az ya da çok onaylandığı ya da en azından kabul edildiği ve büyük ölçüde din ile gerekçelendirildiği, hukuksal-bağlayıcı boyutuyla kurumsallaşmış olan, sağlam ekonomik ve toplumsal yapılara güvenle eklenmiş gibi görünüyordu. Soylular ve kilise egemenlik ve mülkiyet haklarından kuşku duymuyordu, feodal beylere bağımlı olan köylüler görece katılımlarını kabul ediyor ve topraksız olanlar henüz geniş ölçüde tanrının sadık kulları olmaya devam edip, bağımlılığın zorluklarına boyun eğiyor, uşaklar ve hizmetçiler yoksulluk içinde hizmetkârlık yapmanın acı talihine katlanıyorlardı.

Topraksızların sayısı kendi "elleriyle" artıyordu, ama köylü ailelerden gelen "göç" de sayılarını arttırıyordu. Küçük bir kısmı toplumda yükselebiliyordu: Durgunluk ve "katmansal düşüş" yönündeki hareketlilik baskındı ve bu

18. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar artarak devam etti².

Filozof Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831) 1818'de toplumun "ilerleyen bir nüfus artışı" içinde olduğunu ve "büyük bir kitlenin asgari varlık koşulları ölçüsünün altına düşmesini" engellemek için hiçbir aracı bulunmadığını saptamıştır. Hegel'e göre "burjuva toplum, aşırı zenginlik koşullarında, [...] aşırı yoksulluğu ve ayaktakımını yönetecek kadar zengin değildir"³.

Hans Ulrich Wehler nüfus artışının "üç ana nedeni" olduğunu tahmin ediyor: - Tarımın "farklılaşması" ve "ticarileştirilmesi"; - "protoendüstriyel yurtiçi sanayinin" artan oranda ihracata yönelmesi; - "Yedi Yıl Savaşı'nın ardından uluslararası konjonktürün" düzelmesi (Yedi Yıl Savaşı: 1756-1763)

"Nüfus artışında yaşanan sıçrama mutlak öncelikle kırsal alt katmanın artmasıydı"⁴.

Yeni Dünya

Osnabrück Kırsalı'ndan 1831/1832'de başlayan göçün ulaştığı düzey nedeniyle eyalet hükümeti göç rakamlarını kayıt altına almaya başlamıştır. Topraksızların ve topraksız kalma tehlikesiyle karşı karşıya olan köylü çocuklarının artan ekonomik sıkıntıları bunların birçoğunu cezbedici yeni dünyaya götüren korkulu deniz seyahatini yapmaya zorluyordu, bu yeni dünya iş ve beş ila on katı daha fazla gelir ve herşeyden de öte "evlilikte tam bir özgürlük" vaat ediyordu. Gönderilen ilk mektuplar ve giderek de gazete ve dergiler bunlardan söz ediyordu. "Kuzey Amerika'ya, özellikle de Birleşik Devletler'e" göç hakkında Der Oldenburgische Hauskalender ya da Hausfreund auf das Schaltjahr 1833'ten birşeyler öğrenilebiliyordu. Ve örneğin 14 Nisan 1832 tarihli Osnabrück Neue Beiträge zum Nutzen und Vergnügen adlı yayını okuma fırsatı bulan bir kimse şu karşılaştırmaya rastlıyordu:

Orada - diye bağıyor göçmen - şen şakrak bir hayat, ifade ve yazma özgürlüğü savaşlar karşısında güvende olmak, devlet borçlarından kurtulmak, vergilerin düşük olması, orduya gerek duyulmaması, hoşsohbetler ve geleceğe ümitle bakmak: - burada darlık ve engeller; ödemelerin ve gümrük vergisinin yüksek olması, kast sistemi ve ayırım duvarları, sürekli bir savaş ve bu nedenle devasa ve pahalı ordularla birlikte yaşamak korkusu ve sonrasında geleceğe endişeyle bakmak⁵.

Köylü bir ailenin oğlu olan Johann Heinrich zur Oeveste, Bramsche yakınlarında, Rieste'de yaşayan ebeveyn ve kardeşlerine yazdığı 30 Eylül 1834 tarihli ikinci bir mektubunda durumu bir tümceyle özetliyor: ... burası özgür bir ülke biri diğeri gibi olduğu için de hiçkimse burada diğerine saygı göstermiyor⁶.

1776-1815 yılları ve bu yıllarda yaşanan siyasi ve ekonomik altüst oluşlar anlayışları da değiştirdi, hatta "kütle halinde bilgi ve becerinin, kavram ve düşüncenin" nüfuz ettiği "halkın en alt katmanlarında" dahi bu anlayış değişikliği görüldü. Oldenburg'da Landrabbiner (devlet görevlisi düzeyinde haham) olan Bernhard Wechsler devrimin öngününde (1848/1849), Aralık 1846'da "Oldenburg Halk Eğitim Derneği'nde" "Göçmenler" üzerine yaptığı konuşmasında şunları söylemiştir:

Böylece yoksulluğa karşı hassasiyet ve kızgınlık ve mevcut durumun verdiği acı artar, ve daha nelere katlanıldı [...], bu şimdi artık sırtlanılmak istenmeyen ezici bir yüke dönüşüyor. Eşitsizliğin, hukuksuzluğun, gerçek ya da varsayılan ihmallerin, taleplerin gözardı edil-

BİLİMİNSANLARI GENELLEME YAPARAK KAĞIDA NE
DÖKERLERSE DÖKSÜNLER, SONUÇTA KİŞİLER VE ONLARIN KENDİ YAŞAM
KOŞULLARIYLA İLGİLİ ALGILARI NEYE VURGU YAPILDIĞINI BELİRLEYEN
ASIL NEDENDİR.

mesinin vb. verdiği acı, hak ve eşitlik, gerçek ve insan onuru karşısında duyulan hassasiyeti içeren öyle boyutlara varır ki, bu kavram ve düşünceler toplumsal bir değere dönüşürler [...] Bu nedenle iğrenç olanın ve mükemmel olmayanın boyutlarının daha da büyümesi değil konu olan, [...] sorun durumun salt böyle kavranmasıdır ve insanda koşulların bu şekilde olmaması gerektiği düşüncesinin giderek canlanmasıdır⁷.

Göç etmek isteyenler hem dışa itiyor hem de içe çekiliyordu: Göç araştırmacıları buna Push ve Pull Etmenleri diyor. Vatandaki günlük yaşam ilişkilerine ve yeni dünyanın risksiz olmayan fırsatlarına baktıklarında artık birçoğu kendi varlıklarının siyasi koşullarını öğreniyor, hissediyor ve görüyordu. ABD'ne göç etmek az çok yönetilenler için de siyasi bir olaya dönüşüyordu.

Göç Politikaları

Hannover Krallığı göç politikalarını iyimser bir çekingenlikle uygulamaya koymuştur. Göçmenlerin elinden vatandaşlıkları alınmıyordu; devletsiz kalmıyorlardı, böylece, en erken 5 yıl sonra, ABD vatandaşlığına geçmedikleri koşullarda, parasız dönmeleri durumunda yurtlarında geçerli olan hakları koruyabiliyorlardı. Yalnızca askerlik çağındaki genç erkeklerin göç etmek için bir uzlaşmaya varması gerekiyordu. Buna rağmen göç izni almak ya da göç edebilmek zor değildi. Bir ödeme karşılığında 5 yıllık askerlik süresi için (arz fazlası nedeniyle kura çekimi) bir vekil bulunması olanaklıydı, sonuçta “gece karanlığında” kaçmak da bir seçenektir. Bremen/Bremerhaven'deki komisyoncular ve gemi sahipleri arada bir göz yumuyordu.

Hannover Hükümeti ise elbette göç isteklilerinin kazanılmasına odaklanıyordu. Özellikle Bremenli komisyoncuların temsilcileri lisans almak zorundaydı, ve hükümet daireleri “azgın” temsilcilerin vaatlerine karşı önlem almak istiyordu. Osnabrück'de kamuoyuna hitap eden reklamlarda yasal ajentalar komisyoncuların hizmetlerini sunuyordu. Tüm bunlar göç isteklilerinin cesaretinin kırılmamasına ve yoksul dönenlerle uğraşmak zorunda olduklarını düşünen endişeli belediye temsilcilerinin kuşkularını gidermeye katkı sağlıyordu. Göç etmeyi düşünen bir kimse-nin, komşu Prusya Vestfalyası'nda olduğu gibi (ancak burada önemli bir başarı sağlanmamıştır), geri dönüşü engelleyen devletsiz olma tehlikesiyle henüz başından itibaren cesareti kırılmıyordu. Bu geride kalanların birçoğu için iş ve bazen de evlilik piyasasında bir yer sağlıyordu⁸.

Bavulda Yurttan Eşyalar

Göç edenler bavullarında o ana kadar ki yaşamlarını da taşıyordu, en azından şu veya bu şekilde yeni olana eklenmesi gereken, eski yurttan birkaç yedek parça. Alışılmamışın içinde güven duymak için bunları korumak, iyisi mi güven duymak için aynı mezhepten insanların yaşadığı yerleşim yerlerinde ve/ya da örgütlerde bunu yapmak ilk sorunlardı. Cincinnati/Ohio'da bulunan Kuzey Almanya Luther Kilisesi bunun için çok güzel bir örnektir.

Bu kilise “Osnabrück Kilisesi” ve “Plattdeutsch Kilisesi” olarak adlandırılmaktadır (Plattdeutsch: Kuzey Almanya'da konuşulan lehçeler). Johann Heinrich zur Oveste 31 Ekim 1839'da Rieste'de yaşayan ebeveyn ve kardeşlerine bir mektup yazmıştır: “Alman-Lutherciler bu yaz Kuzey Alman Luther Kilisesi olarak adlandırıldıkları güzel bir kilise yaptılar bunlar Plattdeutsch konuşan Almanlar ve çoğunluğu Almanya'nın güney bölgelerinden gelen, Hochdeutsch (standart dil olarak Almanca) konuşan Alman-

sonra (11 Aralık 1941) Aziz Johannes'te artık Almanca ayin yapılmamaktaydı. Amerikan Bayrağı şimdi kilisede, sunağın yanbaşıda duruyordu¹³.

Osnabrüclü göçmenlerin torunları artık ABD'ne nihayi olarak varmış oluyordu. Onların Lutherci cemaatleri henüz Cincinnati “Plattdeutsch kilisesi” zamanında dedelerine ve akabinde Indiana White Creek'te bulunan Aziz Johannes'te (St. John) ardıl kuşaklara da yaklaşık 100 yıl boyunca İngilizce konuşan bir çevrede “yerleşik kal-

GÖÇ EDENLER BAVULLARINDA O ANA KADARKİ YAŞAMLARINI DA TAŞIYORDU, EN AZINDAN ŞU VEYA BU ŞEKİLDE YENİ OLANA EKLENMESİ GEREKEN, ESKİ YURTTAN BİRKAÇ YEDEK PARÇA.

lardan ayrıldılar¹⁰. “Osnabrück ve Çevresi” “Alman Luthercilerden ve Reform Cemaati Aziz Johannes'ten” ayrılmıştır, din (Birlik!) ve dil nedeniyle, ama elbette 1832/1833'ten itibaren Osnabrüclü göçmenlerin çoğunluğu oluşturması ve kilise binasının küçük olması nedeniyle de bu ayrılma yaşanmıştır. Osnabrüclü Lutherciler “tüzüğün” 10. maddesine dayanarak kendilerini diğerlerinden yalıtıyordu: “Plattdeutsch konuşamayan hiçkimse kilise yönetimine seçilemez”. “Hochdeutsch konuşan” Birlikçiler yeni “yönetmeliklerinin” 15. maddesine dayanarak buna bir misillemede bulunmuştur: “Tüm taşralı önyargıların önünü kesmek amacıyla cemaat her vilayetten yalnızca üç gemaat üyesinin seçilebilmesini gerekli görmektedir. Ancak tüm Kuzey Almanlar birlikte yalnızca tek bir vilayet sayılacaktır¹¹.

Yurdun ve Martin Luther'in dili göçmenler için önemliydi. Aziz Johannes Cemaati 1839'da “yönetmeliğinin” 2. maddesinde şunları belirlemiştir: “Kilisemizde İngilizce vaaz hiç verilmemelidir, aksine o tüm gelecek zamanlarda Almanca ayine açık olmalıdır”. Biraz hafifletilmiş haliyle “Plattdeutsch Kilisesi'nin” bir yan kolu olan ve Columbus/Indiana civarında, “White Creek'te bulunan Alman Protestan Lutherci Aziz Johannes Cemaati” 1850'li yılların başında, “hala en az üç cemaat üyesi” arzu ediyorsa “her zaman yalnızca Almanca” vaaz verileceğini “tüzüğüne” yazmıştır. İlk olarak 11 Ekim 1903'te cemaat kurulunda “papazımız bazen İngilizce vaaz versin” denmiştir.

Göründüğü kadarıyla müminlerin birçoğu bunu yadırgamıyordu. 1 Ekim 1905'te John H. Hormann ve H. F. Eckelmann tutanak defterine şunları yazmıştır: “Beşincisi, cemaat kilisedeki iki ocağın double drum (İngilizce: çift silindiri) olmasını, okula böyle büyük değil, singel drum (İngilizce: tek silindiri) yerleştirmenin yeterli olacağını kararlaştırmıştır. Altıncı olarak sills (pervazların) ve pencerelerin dışarıdan painted (boyanmasına) ve grained (prüz-lü) yapılmasına karar verilmiştir¹².

1942'den itibaren, Almanya'nın ABD'ne savaş ilan etmesinden haftalar

malari için” olanak sağladı. Böylece on yıllar içerisinde, başta erkekler ve çocuklar olmak üzere, İngilizceyi kullanma gerekliliğinin yardımıyla ve Almanca konuşan cemaat okullarında “yabancı dil” olarak İngilizcenin öğrenilmesiyle Anglo-Amerikan çevrenin ekonomik, sosyal ve kültürel geleneklerine yavaşça alıştılar. Bu süreç ABD'nde doğan herkese ilk günden itibaren Amerikan vatandaşlığını veren Amerikan yasalarının kolaylaştırılmıştır. Birçoğu kendini “Alman-Amerikan” olarak görüyordu. Henüz ABD'nin Birinci Dünya Savaşı'na (1917) girdiği yıllarda, cemaat okullarında dersin geniş ölçüde İngilizce vaaz verilmesi ve de aradaki tirden vazgeçilmesi için yapılan baskıya az çok gönüllü bir şekilde taviz verilmiştir. Bu nihayi olarak İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın ABD'ne savaş ilan etmesiyle (Aralık 1941) 1942/43 yıllarında gerçekleşmiştir. Aradaki tire günümüzde artık yalnızca etnik bir hatıradır.

Dipnot:

Bu makalenin tam metni ABD'ne Alman Göçü Araştırma Merkezi'nin (DAUSA) internet sitesinde yer almaktadır: Giriş www.dausa.de, “Veröffentlichungen” (yayınlar) bölümü, İngilizce olarak “Publications” bölümü.

Makalenin ilk kez yer aldığı yayın: Bunnars / Bichel / Grote: Die Auswanderung von Norddeutschland nach Amerika im Spiegel der Literatur. Rostock: Hinstorff 2008. S. 11-24 („Einiges Grundlegende und Verlässliche zur frühen Auswanderung aus der Landdrostei Osnabrück des Königreichs Hannover in die USA im 19. Jahrhundert“)

PoliTeknik'in Notu: Prof. Dr. Antonius Holtmann makaleyi PoliTeknik için yeniden düzenlemiştir. Yazının kısa versiyonuna bu yayında, çevirinin tamamına ise www.politechnik.de internet sitesinde yer verilmiştir.

¹ Anne-Katrin Henkel: „Ein besseres Loos zu erringen, als das bisherige war.“ Ursachen, Verlauf und Folgewirkungen der hannoverschen Auswanderungsbewegung im 18. und 19. Jahrhundert. Hameln 1996, S. 41, 216-218. — Karl Kiel: Gründe und Folgen der Auswanderung aus dem Osnabrücker Regierungsbezirk, insbesondere nach den Vereinigten Staaten, im Lichte der hannoverschen Auswanderungspolitik betrachtet (1832-1866). In: Mitteilungen des Vereins für Geschichte und Landeskunde von Osnabrück 61(1941), S. 86-176, hier S. 176. — Walter D. Kamphoefner: Westfalen in der Neuen Welt. Eine Sozialgeschichte der Auswanderung im 19. Jahrhundert. Göttingen 2006, S. 25.

² Jürgen Schlumbohm: Lebensläufe, Familien, Höfe. Die Bauern und Heuerleute des Osnabrückischen Kirchspiels Belm in proto-industrieller Zeit, 1650-1860. Göttingen 1994, S. 55, 373: “Büyük köylü aile çocuklarının yaklaşık üçte ikisi doğumla kazandıkları statüyü koruyabiliyordu; neredeyse dördte biri topraksız köylü katmanına düşüyordu, geri kalan %11 ise en azından bir küçük köylü yerleşkesinde yaşamını sürdürebiliyordu. Küçük köylü oğul ve kızlarının koşulları ise daha kötüydü: %40'tan fazlası ev ve toprak mülkü olmaksızın yaşıyordu”.

³ Alıntı Hans-Ulrich Wehler'den yapılmıştır: Deutsche Gesellschaftsgeschichte. Zweiter Band. Von der Reformära bis zur industriellen und politischen „deutschen Doppelrevolution“ 1815-1845/49. München 1987, S. 7.

⁴ Wehler: Gesellschaftsgeschichte (s. Anm. 5), S. 8f.

⁵ W. Hardebeck: Die Auswanderung nach Amerika aus unserer Gegend. In: Mitteilungen des Vereins für Geschichte und Altertumskunde des Hasegaues 14(1905), S. 24-37, hier S. 27f. — Et was über Auswanderungen nach Nordamerika, insonderheit den vereinigten Staaten. In: Der Oldenburgische Hauskalendar oder Hausfreund auf das Schaltjahr 1833 7(1832). — Vgl. auch Bernd Jürgens: Das Amerikabild im Jahrhundert der Auswanderung. Untersucht am Beispiel der Oldenburger Presse von 1814-1875. In: Zeitschrift für Niederdeutsche Familienkunde 76(2001)2, S. 227-245. (Verfügbar auf der Website www.dausa.de unter „Quelleneditionen“)

⁶ Antonius Holtmann (Hrsg.): „Ferner thue ich euch zu wissen . . .“. Die Briefe des Johann Heinrich zur Oveste aus Amerika 1834-1876. Bremen 1996, S. 40. (Verfügbar auf der Website www.dausa.de unter „Veröffentlichungen“)

⁷ Bernhard Wechsler: Die Auswanderer. Ein Vortrag, gehalten im Verein für Volksbildung zu Oldenburg am 20. December 1846, mit einem Vorworte. Oldenburg 1847. (Verfügbar auf der Website www.dausa.de unter „Quelleneditionen“)

⁸ Antonius Holtmann: Auswanderungs- und Übersiedelungspolitik im Königreich Hannover 1832-1866. In: Kornelia Panek (Hrsg.): Schöne Neue Welt. Rheinländer erobern Amerika. Band 2. Wiehl 2001, S. 190-194. (Verfügbar auf der Website www.dausa.de unter „Veröffentlichungen“)

⁹ Holtmann: Ferner thue ich euch zu wissen. (s. Anm. 12), S. 50f. — Wolfgang Grams: The North German Lutheran Church in Cincinnati. An “Osnabrück” Congregation. In: Reichmann/Rippley/Nagler (Hrsg.): Emigration and Settlement Patterns of German Communities in North America. Indianapolis 1995, S. 50-79.

¹⁰ Holtmann: Ferner thue ich euch zu wissen. (s. Anm. 14), S. 48-52.

¹¹ Bkz. Anm. 17. — „Constitution“ und „Verfassung“ und die Kirchenbücher beider Gemeinden befinden sich auf Mikrofilm in der Forschungsstelle DAUSA.

¹² Antonius Holtmann: Die deutsche evangelisch-lutherische St. Johannes-Gemeinde am White Creek, Indiana. In: Paul Heinz Pauseback /Thomas Steensen (Hrsg.): AMERIFRISICA — Übersee-Auswanderung aus den drei Frieslanden und benachbarten Ländern. Bräist/Bredstedt 1996, S. 165-183, hier S. 174. — „Constitution“, Kirchen- und Protokoll-Bücher der White Creek-Gemeinde befinden sich auf Mikrofilm in der Forschungsstelle DAUSA. — Zum Sprachenproblem vgl. die sehr gründliche Auswertung der Kirchenbücher einiger Kirchengemeinden und der Schriften der Missouri-Synode in der Dissertation von Harro Eichhorn: Stellenwert und Funktion von Gemeinde, Pastor und Lehrer in Kirchengemeinden der Missouri-Synode des 19. und 20. Jahrhunderts. Auf den Alltagsspuren deutscher Auswanderer in Kirchenbüchern, Protokollbüchern und religiösen Periodika. Oldenburg 2006, S. 333-342. (Verfügbar auf der Website www.dausa.de unter „Veröffentlichungen“)

(<http://docserver.bis.uni-oldenburg.de/publikationen/dissertation/2006/eicste06/eicste06.html>)

¹³ St. John, White Creek: History of the St. John Evangelical Lutheran Church. Columbus, Indiana 1990.

DEUTSCHES AUSWANDERERHAUS

Das Erlebnismuseum zum Thema Aus- und Einwanderung in Bremerhaven

COLUMBUSSTRASSE 65
27568 BREMERHAVEN
TEL.: 0471 – 90 22 00

info@dah-bremerhaven.de
www.dah-bremerhaven.de

Öffnungszeiten:
März – Okt.: täglich, 10 – 18 Uhr
Nov. – Feb.: täglich, 10 – 17 Uhr

Anja Bensinger – Stolze | Hamburg Bilim ve Eğitim Sendikası Başkan
Fredrik Dehnerdt | Hamburg Bilim ve Eğitim Sendikası 2. Başkan

Eğitim ve Bilim Sendikası Türkçe Öğretmenlik Bölümü'nün Kapatılmamasını İstiyor!

Bilim ve Eğitim Sendikası (GEW) 2014/15 Kışyariyılı'ndan itibaren Hamburg Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'ne son verilmiş olmasını üzüntüyle karşıladı ve bu gelişmeye bir anlam veremiyor.

Üniversitenin bu kararı bizce yanlış bir karardır, çünkü Türkçenin toplum ve entegrasyon politikaları açısından taşıdığı önemi yitirmesine neden oluyor. Hamburg'da esasında ya da öncelikli olarak ev ortamında Türkçe konuşan 15.000 öğrenci bulunuyor. Türkçe öğretmenlik bölümünün sonlandırılması, öğrencilerin Türkçe-Almanca ikidilliliğinin artık geliştirilememesine neden olacaktır. Bu şekilde ikidilli eğitime olumsuz bir etkiye bulunacaktır. Bunun yaratacağı sonuç, göç kökenli Türklerin toplumsal, siyasi ve de ekonomik katılımlarının Hamburg'da yürütülen entegrasyon çalışmalarının görüş alanından çıkması olacaktır. Burada Türk-

çenin eğitim dili olmadığı ve okullardan kaldırılabilirliği izlenimi veriliyor.

Üniversite aldığı kararı Türkçe öğretmenlik bölümünün sunduğu öğrenici yerleştirme kapasitesinin doldurulamamasıyla gerekçelendiriyor. Ancak Türkçe öğretmenliği için kayıt koşullarının bir engel oluşturduğu ise dikkate alınmıyor. Türkçeyi ek bir dersle birlikte okuyabilmek için 1,9 not ortalamasına sahip olmak gerekiyor. Bu bağlamda Türkçe konuşan ve öğretmenlik okumak isteyen adaylar için farklı bir düzenlemeye gidilmesini talep ediyoruz.

İkinci bir ders ile birlikte Türkçenin de öğretmen eğitimi kapsamında bir ders olarak seçilebilmesi anlamlı ve gerekli bir adımdır. Türkçenin toplum ve entegrasyon politikaları açısından sahip olduğu önem bunu destekler konumda. Türkçe öğretmenlerinin Hamburg okullarında özel bir konumu bulunuyor, çünkü onlar dil ve kültür arabu-

lucuları olarak okul ve aile arasında bir köprü kurabilirler. Bu nedenle Türkçenin geleneksel yabancı dillerin bir parçası olarak okullarda desteklenmesini talep ediyoruz. Bunun için kendileri de burada ikidilli toplumsallaşmış, Alman eğitim sistemini ve ebeveynlerin eğitim tasarımlarını tanıyan, Almanya'da eğitilmiş Türkçe öğretmenlerine ihtiyacımız var.

GEW olarak istediğimiz şey, entegrasyon tasarısında yer aldığı şekliyle iki ve çok dilliliği desteklemeyi öngören eğitim politikası hedefinin uygulamaya koyulması ve bunun boş vaatlerden ibaret olmamasıdır. Hamburg Okul ve Meslek Eğitimi Dairesi'nin (BSB) Hamburg okullarında Türkçe dersine ilginin az olduğu açıklaması kanımızca doğruyu yansıtmıyor. Ebeveyn ve öğrencilerin Hamburg'da eğitilen Türkçe öğretmenleri tarafından bilgilendirilmesiyle Türkçe dersinin seçilme oranı arttı-

rılabilir, çünkü meslektaşların kendisi ikidilli olmanın örnekleri olarak görülmektedir.

Dil insanın en büyük ve en önemli potansiyellerinden biridir. Kurumsal olarak Hamburg'da öğretmen eğitiminin sonlandırılması aracılığıyla Türkçenin eğitim dili statüsü kaldırılırsa, bunun entegrasyon politikası üzerinde olumsuz etkiye bulunacağı beklenebilir.

Biz GEW olarak Hamburg Senatosu'ndan Hamburg Üniversitesi'nin uluslararasılığını ve üniversiteyi Kuzey Almanya'da Türkçe öğretmenliği bölümü ile sıradışı kılan özelliğini korumak amacıyla gerekli finansal kaynağı hazır bulundurmasını bekliyoruz. Bu yönde çaba göstermek senatonun eğitim ve toplum politikası görevlerinden biridir.

■

Çok Dilli ve Çok Kültürlü Ortamlarda Türkçenin Öğretimi

Dr. Phil. Işıl Uluçam-Wegmann

Bugün, hem araştırma nesneleri 'dil ve kültür' olan kuramsal çalışmalar, hem de odağında 'dil ve kültür' ün bulunduğu uygulamalı çalışmalar sonucu çokdilli ve çokkültürlü ortamlarda 'dil ve kültür' öğretiminin nasıl olması gerektiği ve niçin öyle olması gerektiği konusunda ortak görüşler öne sürülmektedir. Sözü edilen alanlarda çalışan birçok bilim insanı, öğretmen, eğitmen vb., Türkçenin azınlık dili olarak kullanıldığı ülkelerde yapılandırılan Türkçe anadili derslerinin konseptinin, Türkçenin çoğunluk dili olarak kullanıldığı Türkiye'deki Türkçe anadili derslerinden farklı yapılandırılması gerektiği konusunda hemfikirlerdir. Bunun nedenlerinin başında, hedef öğrenci kitlelerinin farklı oluşu gelmektedir. Örneğin Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda gibi çokdilli ve çokkültürlü ülkelerde, Türkçe derslerine katılan öğrenciler en az iki dilde edinim sürecini gerçekleştirmiş çokdilli ve çokkültürlü öğrencilerdir. Bugün artık birçok bilimsel araştırma bulgularının ortaya koyduğu gibi, böyle bir hedef kitlenin Türkçe dil kullanımı kendine özgü özellikler taşımaktadır. Dolayısıyla bu öğrenci grubunun dil edincini geliştirmeye yönelik yapılan çalışmalarda, söz konusu özgü özellikler dikkate alınmak suretiyle hedef grubun ihtiyaçları saptanmalı; Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ve diğer materyallerin içeriği, hedef kitlenin özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak düzenlenmeli

ve derste kullanılan yöntem ve teknikler amaca hizmet edecek şekilde belirlenmelidir.

Çokdilli ve çokkültürlü ortamlarda yapılacak Türkçe dersinin konsepti, elbette hedef kitlenin dil kullanımına yönelik ihtiyaçları dışında başka etmenler de dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Sözgelimi, yaşanılan ülkenin dil ve kültürüne yönelik bilgiler, Türkçe derslerinde örneğin karşılaştırmalı çalışmalar yoluyla konu edilmelidir. Çokdilli ve çokkültürlü ortamlarda verilen Türkçe dersleri, doğal olarak tek bir amaca yönelik olamaz. Bu dersler, öğrencilerin Türkçe dil ve kültür edinçlerini geliştirmelerinin yanı sıra, edinilen bilgi ve becerilerin öğrencilerin diğer dillerine olumlu aktarımında bulunmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesiyle, öğrencilerin genel başarı durumlarına da katkıda bulunmalıdır. Bu şekilde düzenlenen ve uygulanan Türkçe dersi, dengeli çokdilli bireylerin yetiştirilmesine olanak sağlayacaktır ki, çokdilli ve çokkültürlü öğretim ortamlarında ulaşılması istenen amaç da bu olmalıdır.

Peki söz konusu Türkçe dersleri, Türkiye'deki Türkçe anadili derslerinden farklı yapılandırılmalıyken bu dersi verecek öğretmenlerin de, Türkiye'deki Türkçe öğretmenlerinden farklı donanımlara sahip olmaları gerekmez mi? Soru, aslında yanıtını içinde barındırmaktadır. Hiç kuşkusuz, dengeli çokdilli ve çokkültürlü bireylerin gelişimine katkıda bulunabilecek nitelikte düzen-

lenen bir Türkçe dersini yürütebilecek, bu hedef kitle ile birlikte çalışacak olan Türkçe öğretmenlerinin, yukarıda sıralanan hedef kitleye ve bu kitlenin ihtiyaçlarına özgün durum hakkında, yaşanılan ülkenin dili ve kültürü hakkında, okul sistemi hakkında yetkin bir donanıma sahip olması gerekmektedir. İdeal olan, içinde yaşadıkları ülkenin çokdilli ve çokkültürlü yeni nesil çocuk ve gençleriyle benzer bir süreci deneyimlemiş, kendileri de aynı ülkede çokdilli ve çokkültürlü olarak yetişmiş olan gençlerin, kaliteli bir eğitim sürecinden geçirilerek, geleceğin Türkçe öğretmenleri olarak yetiştirilmesidir. İdeal olan, geleceğin Türkçe öğretmenlerinin, içinde yaşadıkları ülkenin diğer öğretmenlik dallarında eğitimlerini alan öğrenciler ile aynı koşullara sahip olmaları, aynı yollardan geçmeleri ve çalışma hayatında da diğer farklı dalların öğretmenleriyle aynı haklara sahip olmalarıdır.

Bu durum, içinde yaşanılan ülkenin üniversitelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümleri'nin açılmasıyla sağlanabilir. Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti'nde bunun bir örneği bulunmaktadır: Duisburg-Essen Üniversitesi'nin Essen şehrindeki yerleşkesinde bulunan Türkistik Enstitüsü, 1995 yılından bu yana, yukarıda sözü edilen hedef kitleye, yine yukarıda sözü edilen donanımlara sahip olacak şekilde Türkçe öğretmeni yetiştirme hedefiyle kurulmuş olan bir bölümdür. Bugün, bu bölümün mezunu birçok çokdilli ve çokkültürlü

öğretmen, okullarda üçüncü ve dördüncü kuşaklara başarıyla hizmet vermektedir. Ancak Türkçe Öğretmenliği Bölümü sadece Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti ile sınırlı kalmamalıdır. Almanya'nın diğer eyaletlerinde de, okullarda Türkçe derslerinin verilmesi ve bu okullarda görev alacak Türkçe öğretmenlerinin üniversite bünyesinde yetiştirilmesi desteklenmelidir. Kısa bir süre önce sine kadar Duisburg-Essen Üniversitesi Türkistik Enstitüsü'nün yanı sıra, Hamburg Üniversitesi bünyesinde de Türkçe öğretmeni yetiştirilmekteydi. Ancak bu kurumda 2014/2015 kış yarıyılı itibarıyla öğrenci alımı maalesef durdurulmuş durumda. Bunu kalıcı bir durum olarak kabul etmemek, geleceğin Türkçe öğretmenlerinin kaliteli bir üniversite eğitiminden geçmelerine olanak sağlayabilecek olan Hamburg Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nün tekrar etkin hale getirilmesi ve dolayısıyla Türkçe öğretmeni yetiştirmeye devam etmesi konusunda ivedi ve etkin girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Bu, Almanya'daki çokdilli ve çokkültürlü eğitim ve öğretimin bütüncül yapısı açısından değerlendirdiğinde; tek taraflı, sadece Türkçeyi kullanan bireyler için bir kazanım değil, Alman toplumu açısından çok yönlü bir kazanım olacaktır. Çünkü bir toplum için çokdillilik ve çokkültürlülük, ancak yaşatılabildiği ölçüde ve yaşatılabildiği sürece bir kazanım olarak görülür.

■